

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ ve DENETİMİ BİLİM DALI

**SAĞLIKLA İLGİLİ BÖLÜMLERİ OLAN ÖZEL
LİSELERİN MEVCUT SORUNLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ ve
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökçe Kap

İstanbul

Şubat, 2016

T.C.

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM YÖNETİMİ ve DENETİMİ BİLİM DALI

**SAĞLIKLA İLGİLİ BÖLÜMLERİ OLAN ÖZEL
LİSELERİN MEVCUT SORUNLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ ve
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gökçe Kap

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

İstanbul

Şubat, 2016

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ATT: Acil Tıp Teknisyeni

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı

ERG: Eğitim Reformu Girişimi

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

LGS: Lise Giriş Sınavı

LYS: Lisans Yerleştirme Sınavı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi

METGE: Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi

MYO: Meslek Yüksek Okulu

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

SML: Sağlık Meslek Lisesi

TESK: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu

TİSK: Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonu

YOTEM: Yetişkinler Otelcilik Turizm Eğitim Merkezleri

vb. : ve benzeri

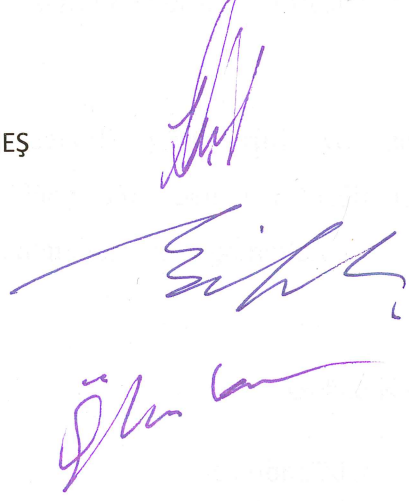
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan-Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

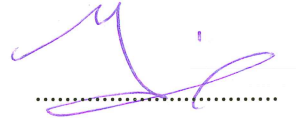
Üye : Yrd.Doç.Dr. Sultan Bilge KESKİNKILIÇ KARA

Üye : Yrd.Doç.Dr. Özlem CANAN GÜNGÖREN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Sağlıkla ilgili bölümleri olan özel liselerdeki mevcut sorunların belirlenmesine yönelik olan bu çalışma, öğrencilerin daha iyi bir mesleki eğitim almalarına yardımcı olabilmek ve bu okullardaki mevcut sorunları dile getirebilmek amacıyla, okullardaki öğrenci ve öğretmenlerin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmam esnasında şahsımdan, değerli görüşlerini ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ'e, çalışmaya dahil olan, görüşlerinden faydalandığımız öğrencilere ve öğretmen arkadaşlara teşekkürü bir borç bilirim.

Gökçe KAP

İstanbul/2016

ÖZET

SAĞLIKLA İLGİLİ BÖLÜMLERİ OLAN ÖZEL LİSELERİN MEVCUT SORUNLARINA YÖNELİK ÖĞRENCİ ve ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

KAP, Gökçe

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

2016, 66 + xi sayfa

Bu araştırmada, Türkiye’de sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki mevcut sorunların belirlenmesi amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı İstanbul İli Avcılar İlçesindeki okullarla çalışılmıştır.

Araştırma betimsel bir çalışma olup, nitel veri toplama aracından faydalanılmış ve görüşme formu kullanılmıştır. Meslek dersi öğretmenlerine ve öğrencilere yönelik iki ayrı form hazırlanmıştır. Formların birinci bölümünde formu dolduran kişiye ait kişisel bilgilere yönelik sorular, ikinci bölümünde ise araştırmanın amacına yönelik yarı yapılandırılmış sorular bulunmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İstanbul İli Avcılar İlçesindeki sağlıkla ilgili bölümleri olan üç Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki 11. ve 12. sınıf hemşirelik, acil tıp teknisyenliği ve diğer (anestezi) bölümlerinden 80 öğrenci ve bu okullardaki sekiz meslek dersi öğretmeninden oluşmaktadır.

Araştırmaya göre; sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine meslek dersi öğretmenleri açısından bakıldığında; öğrenci potansiyeli açısından büyük çoğunlukla bilişsel başarı seviyesi ve sosyo-ekonomik seviyesi düşük öğrencilerden oluştuğu, beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliği ve öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyelleri açısından okulların yetersiz kaldığı, mevcut sağlık piyasasının ise sayısı gün geçtikçe artan bu özel liselere yetersiz kaldığı ya da kalacağı, bu liselerin önündeki mevzuat ve politikaların

yetersiz kaldığı ve tüm bu durumların bu okulları ve sağlık sektörünü olumsuz etkileyebileceği sonuçları bulunmuştur.

Öğrenciler açısından bakıldığında; öğrencilerin çoğunlukla ailelerinin istek ya da baskısıyla bu okullara geldiği, okullarda aldıkları eğitimin iş ve akademik başarılarına fayda sağlayacağına inandıkları, bilhassa yaptıkları stajların kendilerine katkı sağlayacağı, sağlık sektöründe yer alabileceklerine inandıkları, özel lisenin devlet lisesine kıyası konusunda belirgin bir farkın olmadığı, ayrıca öğrencilerin tespit ettiği sorunlar konusunda ise, staja gidebilmek için okula ödedikleri yıllık miktar haricinde para ödemek zorunda oldukları ve okullarındaki uygulama derslerinin ve derler için kullandıkları materyallerin yetersiz ya da eksik olduğu sonuçları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Öğretmen Görüşleri, Öğrenci Görüşleri.

ABSTRACT

THE SPECIFIC HEALTH RELATED PARTS FROM EXISTING PROBLEMS THE STUDENT AND TEACHER FEEDBACK

KAP, Gökçe

Master's Thesis, Educational Administration and Supervision

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

2016, 66 + xi page

In this research, investigation work was done on schools related to the ministry of education, in the district of Avcılar in Istanbul, in order to determine the problems of private Anatolian Health Technician schools.

The research is descriptive study in which qualitative research method was used, hence used interview forms. Two separate forms were prepared, one targeting students, and the other teachers. In the first section of the form, there were questions asking for personal information relating to the participants. In the second section, there were partially structured questions relating to the aim of the study.

The sample for the study is comprised of 80 students who are 11th and 12th grade nursing, emergency medical technician and other (anesthesia) department students, and eight teachers, from three private trade schools tied to the Ministry of Education, all located in Istanbul, Avcılar district.

According to research, private Anatolian Health Technician trade schools (according the teachers) are comprised largely of students with low cognitive success levels and low socioeconomic levels. The schools are deemed insufficient with regards successful internships or in terms of preparing students professionally. Therefore the schools are unable to help the students fulfil their potentials. The existing market for health workers does not meet the expectations for employment of these private schools and will not in the near future. The policies and regulations related to these schools are sadly lacking. All these issues can lead to possible negative outcomes in the schools and the health sector.

If we are to take a look at the students viewpoint, they usually attend these schools because of pressure or requests from their families. Though they do believe that their education at these schools will help them academically and also enable employment, they also agree that these schools are not very different to public schools in that they offer internships that may lead to higher rates of employment. The student do however, need to pay for the internships, and this fee is billed separately and is not included in the tuition fee.

Keywords: Health, Private Vocational and Technical High School, teacher feedback, Student feedback.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	i
JÜRİ İMZA	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
BÖLÜM I GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Problem ve Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Sınırlılıklar	5
1.7. Tanımlar	5
BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1. Mesleki Eğitim	7
2.1.1. Meslek ve Mesleki Eğitimin Tanımı	7
2.1.2. Mesleki Eğitimin Tarihsel Süreci	9
2.1.3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı	12
2.1.4. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	14
2.1.5. Mesleki Eğitim İçinde Sağlık Eğitiminin Önemi	15

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları	15
2.2.1. Çıraklık Eğitimi	16
2.2.2. Örgün Eğitim	16
2.2.2.1. Ortaöğretim	16
2.2.2.2. Meslek Yüksek Okulları	18
2.2.2.3. Yüksek Öğretim	19
2.2.3. Yaygın Eğitim	19
2.3. Türkiye’de Mesleki Eğitimde Genel Olarak Sorunlar	20
2.4. İlgili Araştırmalar	21
BÖLÜM III YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli	27
3.2. Çalışma Grubu	27
3.3. Veri Toplama Teknikleri	28
3.4. Verilerin Analizi	29
3.5. Güvenirlilik	29
BÖLÜM IV BULGULAR ve YORUMLAR	30
4.1. Öğretmenlere Göre Öğrenci Profili	30
4.2. Öğretmenlere Göre Beceri ve Staj Eğitiminin Yeterliliği	31
4.3. Öğretmenlere Göre Mevcut Öğrencilerin Nitelikli İş Gücü Oluşturabilme Potansiyelleri	32
4.4. Öğretmenlere Göre Sağlık Alanındaki Mevcut İş Piyasası	33
4.5. Öğretmenlere Göre Mevzuat ve Bürokrasi.....	34
4.6. Öğretmenlere Göre Tespit Ettikleri Sorunlar	35

4.7. Öğrencilere Göre Liseye Girişte Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Bir Liseyi Nasıl	Tercih	Ettikleri	
.....			36
4.8. Öğrencilere Göre Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliği			38
4.9. Öğrencilere Göre Lisede Aldıkları Eğitimin İş ve Akademik Başarılarına Katkısı			40
4.10. Öğrencilere Göre Mevcut İş Piyasası İçine Nasıl Dahil Olunabileceği			42
4.11. Öğrencilere Göre Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Devlet Liselerine Göre Durumu			43
4.12. Öğrencilere Göre Tespit Ettikleri Sorunlar			44
BÖLÜM V SONUÇ ve ÖNERİLER			47
5.1. Sonuç			47
5.2. Öneriler			48
KAYNAKLAR			51
EKLER			57

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlere Göre Öğrenci Profiline İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	30
Tablo 2. Öğretmenlere Göre Beceri ve Staj Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	31
Tablo 3. Öğretmenlere Göre Mevcut Öğrencilerin Nitelikli İş Gücü Oluşturabilme Potansiyellerine İlişkin Görüşler, Frekansları ve Yüzdeleri	32
Tablo 4. Öğretmenlere Göre Sağlık Alanındaki Mevcut İş Piyasasına İlişkin Görüşler, Frekansları ve Yüzdeleri	33
Tablo 5. Öğretmenlere Göre Mevzuat Dağınıklığı ve Bürokrasi Çokluğuna İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	34
Tablo 6. Öğretmenlere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	35
Tablo 7. Öğrencilere Göre Liseye Girişte Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Bir Liseyi Nasıl Tercih Ettiğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	37
Tablo 8. Öğrencilere Göre Aldıkları Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	39
Tablo 9. Öğrencilere Göre Lisede Aldıkları Eğitimin İş ve Akademik Başarılarına Katkısına İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	40
Tablo 10. Öğrencilere Göre Mevcut İş Piyasası İçine Nasıl Dahil Olunabileceğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	42
Tablo 11. Öğrencilere Göre Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Devlet Liselerine Göre Durumuna İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	43
Tablo 12. Öğrencilere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri	45

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, sayılılar ve sınırlılıkları açıklanmakta, kullanılan başlıca terimlerin tanımları yapılmakta ve ilgili araştırmalara yer verilmektedir.

1.1. Problem

Eğitim genel anlamda, toplumun ihtiyaç duyduğu değişmeyi ve gelişmeyi sağlayan kişinin, toplum değerlerine ve yaşama biçimlerine sağlıklı uyumuna yardım eder. Bir toplumdaki tüm sosyal ve kültürel kurum, olgu ve değerler bireyin eğitimi etkiler. Okul, diğer toplumsal kurumlar gibi, içinde bulunduğu toplumun tüm özelliklerini, zayıf ve kuvvetli olan taraflarını aksettirir. Diğer taraftan okul da çalışmalarıyla sosyal dokuyu etkiler (Varış, 1998, s. 117).

Toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sistemi, bu görevini yerine getirirken öğrencileri üretken birer yurttaş olarak görür ve onları toplum yaşamına, meslekler dünyasına ya da ileri eğitime hazırlar (Şahin ve Fındık, 2008, s. 74). Türk Milli Eğitimi; Mustafa Kemal Atatürk'ün idealinde şekillendirdiği hedeflere ulaşmak, sürekli değişim ve gelişme içerisinde olan dünya şartlarına uyum sağlamak için gerekli bilgi ve becerilerle donatılmış nitelikli insan yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Göçen, 2007).

Mesleki eğitim, ekonominin mikro ve makro düzeyde gelişmesinde temel olan, insan gücünün yetiştirilmesini ifade etmektedir. Hızla değişen bilim ve teknoloji ile birlikte ihtiyaç duyulan insan gücünde de değişiklikler ortaya çıkmıştır (Arslanoğlu, 2012).

Endüstrileşme sürecini oluşturan en önemli unsurlardan biri yetişmiş insan gücüdür. Bu durum insan gücü ile eğitim arasındaki ilişkinin boyutlarını geliştirmektedir. Çağdaş teknoloji kullanacak bireylerde gerekli bilgi, beceri ve davranışları geliştirmeden, teknolojinin devamı sağlanamaz. Gelişen teknolojiye uygun fabrikalar kurmak gelişen insan gücü ihtiyacını doğurmaktadır. İnsan gücü

ihtiyacını karşılamadan gelişmiş tesisler kurmak ülke ekonomisini değiştirmekten ziyade işsizliği arttırmaktadır (Doğan, 1995).

Her eğitim etkinliği bireye yeni davranışlar kazandırmayı ya da alışılmış davranışlarda istenilen yönde değişme oluşturmayı amaçlar. Sağlık eğitimi de her zaman önemle üzerinde durulan bir kavramdır. Sağlık meslek liselerinin amacı, insanların sağlıklı olmalarını ve verimli çalışmalarını sağlayacak nitelikli ara kademe sağlık elemanları yetiştirmektir. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk, *“Milletimizin sağlığının korunması ve kuvvetlendirilmesi, ölümlerin azaltılması, nüfusun artırılması, toplumsal ve bulaşıcı hastalıkların etkisiz bir duruma getirilmesi, böylece bireylerin dinç ve çalışmaya yetenekli bir biçimde sağlıklı yetiştirilmelerini”* ifadesiyle sağlığın toplum için önemini vurgulamıştır (MEB, 2009). Sağlıklı hayatın korunmasında, tedavi hizmetlerinin sunulmasında ve bu hizmetlerden yararlanılmasında, sağlıklı bir çevre oluşturulması için kişilere olumlu davranışlar kazandırmaya yönelik durumlarda sağlık eğitiminin büyük önemi vardır (Arslanoğlu, 2012).

Sağlık işgücü, kamu ya da özel tüm sağlık kesiminde toplumun ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetini üreten personelin tamamını ifade etmektedir. Geçmişten günümüze ihtiyaç duyulan niteliklerde insan gücü yetiştirmeyi hedefleyen mesleki eğitim, değişime uyum sağlayabilecek donanıma sahip bireyler yetiştirme şeklinde değişim göstermiştir. İhtiyaç duyulan insan gücünde zamanla değişiklikler oluşması sağlık eğitiminin değişimini gerekli kılmıştır (Arslanoğlu, 2012).

Sağlık hizmetlerinin en iyi şekilde sunulabilmesi için bu hizmetleri yürütecek insan gücünün, çağdaş sağlık hizmeti ihtiyaçlarını karşılayabilecek bilgi, beceri ve tutumlarla donatılmış olarak sağlık sorunlarını takım anlayışı içinde çalışarak çözebilecek şekilde evrensel niteliklere göre yetiştirilmesi, üretken bir şekilde değerlendirilmesi ve ülke çapında dengeli bir şekilde planlanması ve istihdam edilmesi gerekmektedir (Arslanoğlu, 2012).

Türkiye’de son birkaç yıldır varlığını fazlaca göstermeye başlayan sağlıklı ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, sağlıkta nitelikli ara eleman insan gücü oluşturabilmek amacıyla kurulmaya başlanmış, ancak sayıları artmakta olan bu liselerle birlikte kalite sorunu, istihdam gibi soruların da kendini

göstermeye başladığı ve soruların yanıtını en iyi ortaya çıkarabilecek olanın ise mevcut okullardaki öğretmen ve öğrenciler olduğu söylenebilir.

Bu araştırmayla sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin sorunları, öğretmen ve öğrencilerin gözünden belirlenmeye ve bu konudaki eksik yönler tespit edilerek öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Sağlıklı bir çevre oluşturulmasında, sağlıklı hayatın korunmasında, toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak çağdaş sağlık hizmetlerinin sunulmasında ve bu hizmetlerden yararlanılmasında sağlık eğitiminin büyük önemi vardır. Eski adıyla Sağlık Meslek Liselerinin (SML), yeni adıyla ise sağlıkla ilgili bölümleri olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nin, iyi yetişmiş yardımcı sağlık personelinin sektöre kazandırılmasında kayda değer katkısı bulunmaktadır ve bu bağlamda bu liselerin en iyi şekilde varlığını sürdürmesinin bir yolu da, var olan mevcut sorunların ortaya konması ile mümkündür.

Bu çalışma, sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğrenci ve öğretmenlerin, bu okullardaki mevcut sorunlara yönelik görüşlerini alarak, sorunları ortaya koyabilmek, yönetici, öğretmen, veli, ve öğrencilere rehber olabilmek ve buna yönelik öneriler oluşturabilme amacı taşımaktadır.

1.3. Problem ve Alt Problemler

“Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre; sağlıkla ilgili bölümleri olan özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin sorunları nelerdir?” ana probleminin çerçevesi içinde daha ayrıntılı bir biçimde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

1) Sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin bu liseler hakkındaki görüşleri; rehberlik hizmetleri, okullardaki eğitim, beceri ve staj eğitimi, mevcut iş piyasası, devlet liselerinin avantajı ve diğer sorular ışığında nedir?

2) Sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde eğitim veren meslek dersi öğretmenlerinin bu liseler hakkındaki

görüşleri; öğrenci profili, beceri ve staj eğitiminin yeterliliği, öğrencilerin iş gücü potansiyeli, mevcut sağlık piyasası, mevzuat ve diğer sorular ışığında nedir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Dünyada teknoloji ve hizmetler alanında çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu alanlarda ülkeler arası ve iç piyasalarda kıyasıya bir rekabet mevcuttur. Bu acımasız ortamda ayakta kalabilmek için daha seri ve daha kaliteli üretime ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni teknolojiler üretmek için de, mevcut teknolojileri en üretken şekilde kullanabilmek için de, emeğin vasfının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu ise mesleki eğitimle mümkündür. Ucuz, vasıfsız işgücü ile düşük maliyetle üretim yaparak ayakta kalabilmenin dönemi artık gerilerde kalmıştır. Bu nedenle mesleki eğitim ayrıca önem arz etmektedir (Ünsür, 1998, s. 25).

Türkiye’de hızlı nüfus artışına ve yer değiştirmesine paralel olarak işgücü piyasasına katılan ve iş bekleyen nüfusta artış olmaktadır. Bilim ve teknolojiye gelişme ve değişimler sonucu iş alanlarında otomasyona geçilmesi daha az çalışan ile daha yüksek kalite ve verim alınması talebi ile daha iyi mesleki bilgi ve beceri ile donatılmış belli alanlarda uzmanlaşmış, üretken meslek elemanına duyulan ihtiyaçta artmıştır (Güler, Başpınar ve Bayramlı, 2000, s. 5).

Sağlık sektörünün vasıflı ara insan gücünü yetiştiren mesleki ve teknik eğitim kurumlarından biri olan ve Türkiye’de varlığını son yıllarda fazlaca gösteren sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin mevcut sorunları, bu okullarda eğitim gören öğrenci ve eğitim veren meslek dersi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda tespit edilmeye çalışılarak, bu yeni eğitim kurumlarının iyileştirmeye açık yönlerini tespit etmeleri, öğrenci potansiyellerini belirlemeleri açısından bu çalışmanın önem taşıdığı söylenebilir. Ayrıca, sağlık alanında mesleki eğitimden faydalanan veya faydalanmak isteyen bireyler ve alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar için de önemli olduğu söylenebilir.

1.5. Varsayımlar

- Araştırmaya katılan gönüllü öğretmen ve öğrencilerin, görüş formundaki soruları içtenlikle cevaplandıracakları varsayılmıştır.
- Çalışma grubunun evreni temsil edecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, İstanbul İli Avcılar İlçesi'nde bulunan, sağlıkla ilgili bölümleri olan üç özel lisedeki meslek dersi öğretmenleri ile 11. ve 12. sınıf hemşirelik, acil tıp teknisyenliği (ATT) ve diğer (anestezi) bölüm öğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca, öğretmenlere yönelik yarı yapılandırılmış olan altı açık uçlu soru ile, öğrencilere yönelik yarı yapılandırılmış olan altı açık uçlu soru ve cevapları ile de sınırlılık göstermektedir.

1.7. Tanımlar

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi: Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılan resmi meslek ve sanat okullarının tümüne verilen genel addır. Dört yıllık eğitim sonunda meslek kazandıran, ülke ekonomisine katkı sağlayacak ara eleman yetiştiren ortaöğretim kurumlarıdır.

Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Ortaöğretim seviyesinde meslek kazandıran ve ara eleman yetiştiren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel okullardır.

Sağlık Meslek Lisesi: Ortaöğretim seviyesinde sağlık elemanı yetiştiren okullardır (MEB, 2009).

Sağlık Sektörü: Sağlık meslek liselerinden mezun olan kişileri istihdam eden iş koludur (MEB, 2009).

Hemşire: 6283 Sayılı Hemşirelik Kanununa göre hemşirelik mesleğini icra etmeye yetkili sağlık personelinin ifade eder (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm>).

Acil Tıp Teknisyeni (ATT): Toplumdaki birey ya da bireylerin, bedenlen veya ruhen, kazaya uğraması veya hastalanması halinde, tıbbın gerektirdiği bilgi ve becerilerle ilk yardım ve acil bakım hizmetlerini uygulayan, hasta, yaralı ya da kazazedenin sağlık merkezlerine ulaştırılmasını sağlayan Sağlık Bakanlığınca tescil edilmiş bir okuldan mezun olan sağlık meslek mensubudur (<http://www.attder.org.tr/acil-tip-teknisyeni-kimdir/>).

Meslek Dersi Öğretmeni: Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki alan dersi öğretmenleridir.

Staj: Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi
dönemidir
(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.56c0b4df067d45.02311656).

Stajyer Maaşı: İlki'ye (2015) göre, işletmelerde meslek eğitimi gören örgün eğitim öğrencilerine, asgari ücretin net tutarının 20 ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde yüzde 30'undan, 20'den az personel çalıştıran işyerlerinde yüzde 15'inden aşağı ücret ödenemez.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Mesleki Eğitim

Meslek ve mesleki eğitime ilişkin tanımlar, mesleki eğitimin tarihsel süreci, mesleki ve teknik eğitimin amacı, mesleki ve eğitimin önemi, mesleki eğitim içinde sağlık eğitiminin öneminden bahsedilecektir.

2.1.1. Meslek ve Mesleki Eğitimin Tanımı

Meslek ve mesleki eğitim için birçok tanım yapılmıştır, bu tanımlardan bazıları aşağıdaki verilmiştir:

Meslek, belirli bir okul eğitimi gerektirebileceği gibi tecrübe ile de öğrenilebilir. Meslek çalışmaları devamlılık gösterir. Meslek insanın hayatını kazanmak için olduğu kadar, bireye manevi doyum sağlayan faaliyettir. Her mesleki etkinlik belirli koşullarda yapılır ve kendine özgü kuralları vardır. Meslekler toplumsal ve ahlaki ölçülere ters düşmeyecek faaliyetlerdir (Koç, 2003).

Meslek etkinlikleri birbirlerinden farklı bireysel özellikler gerektirir ve yine bireylere farklı doyumlar sağlar. Para veya maddi kazanç meslek faaliyetleri ile elde edilen doyumların başında gelir. Ancak, geçinmek için para kazanmak durumunda olmayan kimselerin de bir meslek edinmeye gayret ettikleri ya da bir meslek icra ettikleri gözlemlenmektedir. Yine bazı kimselerin, az kazanç getiren bir mesleği, daha çok gelir elde edebileceği mesleklere tercih ettikleri görülebilmektedir. O halde, maddi kazancın bir meslek edinmekte ve bir iş tutmada tek faktör olmadığı söylenebilir. Bu durumda mesleki faaliyetlerin sadece bir para kazanma ve geçim sağlama yolu olarak değerlendirilemeyeceğine göre bireylere başka yararlar da sağladığı düşünülebilir. Bunlar her şeyden önce bireyin kendini ifade edebilmesi, yeteneğini kullanabilmesi, kendini geliştirme ve gerçekleştirme olarak ifade edilebilir (Özgürol, 2010).

Bir ülkenin teknolojik, ekonomik, kültürel ve medeniyet alanında ilerlemesi eğitime bağlıdır. Eğitim bir milleti oluşturan en önemli unsurlardan birisidir. Eğitimin olmadığı veya yanlış bir eğitim sisteminin uygulandığı yerlerde ise o milletin sağlam temeller üzerine kurulması imkânsızdır. Eğitim genel anlamda

bireyde istendik davranışları geliştirme sürecidir. Toplumun tüm bireyleri için ortak olan davranışları (bilgi, beceri ve tutumlar) geliştirmeyi amaçlayan eğitime genel eğitim, belirli bir meslek alanında başarılı olarak çalışabilmek için gerekli olan davranışları kazandıran eğitime de meslek eğitimi denilmektedir. Genel eğitim, toplumu meydana getiren bireylerin toplu olarak yaşamalarını sağlayan genel kültürü kazandırır. Meslek eğitimi ise, bir meslek için gerekli olan özel kültürü kazandırır (Doğan, 1983). Genel anlamda mesleki eğitim, “belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandırmaya yönelik etkinlikler” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 1987, s. 29).

Mesleki ve teknik eğitim genel anlamda, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1996, s. 3).

Bireyin iş hayatındaki bir alanda herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve meslek kültürüne sahip olmasını sağlayan eğitim mesleki eğitimidir (Ünsür, 1998, s. 23). İlköğrenimini tamamlamış olan gençlerin belli bir meslek alanında yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla düzenlenmiş örgün ve yaygın mesleki eğitim ile çıraklık eğitimi faaliyetlerini içerir (MEB, 2005, s. 11). Teknik eğitim ise; ileri düzeyde fen ve matematik bilgisi ile uygulama kabiliyetlerini kazanmış mühendislik, ticaret, sağlık gibi alanlarda yer alabilecek birey yetiştiren eğitimidir (Ünsür, 1998, s. 23). Milli Eğitim Temel Kanununun üçüncü maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır (MEB, 1973).

Mesleki ve teknik eğitimle ilgili olarak yapılan tanımların ortak vurgu noktası; bireye bir mesleğin temel bilgi ve becerilerini kazandırma, meslekle ilgili belirli teknolojilerin kullanımını öğretme, meslek kültürünü bireye kazandırma süreci olmasıdır. Mesleki eğitim ilk yıllarında, üretim yapmak, yaşamı devam ettirebilmek amacıyla gerekli işlerin yapılması için el becerilerinin kazandırılması olarak tanımlanmıştır. Ancak bu tanım zamanla, sosyal ve kültürel gelişmelere, bilim ve teknolojideki değişimlere bağlı olarak biraz daha genişletilmiş, bireyin istediği

mesleği daha etkili şekilde devam ettirebilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılması şeklini almıştır. Zaman içerisinde tanımı farklılaşan mesleki ve teknik eğitim temel olarak, bireyin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda seçtiği mesleğe uygun nitelikli bireyler haline getirilmesini sağlayan eğitim olarak tanımlanabilir (Arslanoğlu, 2012).

2.1.2. Mesleki Eğitimin Tarihsel Süreci

Diğer toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da meslek eğitimi, çırak-kalfa-usta sistemi içerisinde yürütülmüştür. Babadan oğla devredilen ve baba mesleğini sürdürme biçiminde başlatılan sanat öğrenimi Selçuklularda Ahilik adıyla kurulmuş bulunan esnaf ve sanatkâr teşkilatı Osmanlı döneminde de Lonca ve Gedik adları altında devam ettirilmiştir. Türk milli kültür ve karakterine çok uygun olan bu teşkilat, Anadolu ya yerleşen Türklerin yerli halk tarafından icra edilen sanat ve ticaret karşısında tutunabilmelerini, sanatlarını sürdürebilmelerini esnaf ve sanatkârlar arasında birlik ve beraberliği sağlamaları açısından çok etkili olmuştur (Göçen, 2007).

Osmanlı imparatorluğunda ilk örgün mesleki teknik eğitim kurumları, orduların yeni savaş tekniklerine göre çağa uygun eğitilmelerini sağlamak amacıyla, ordu bünyesinde kurulmuştur. Ordu için gerekli subay mühendis ve hekim gereksinimi için yüksek okulların yanında, savaş araç ve gereçlerinin üretim ve bakımını yapabilecek teknik personeli yetiştirmek için sanat okulları hızla açılmıştır (Turan, 1991). Türkiye’de 19’uncu yüzyıla kadar, beceriye dayanan iş gücü geleneksel çıraklık eğitimiyle ve loncaların sorumluluğunda yetiştirilmiştir. 1800’lü yılların ortalarında 12 meslek okulu açılması tartışılmış, 1860’lı yıllarda bu okullar açılmaya başlanmıştır. Erkek teknik öğretim alanında ilk sanat okulunu Niş’de açan Mithat Paşa, kız teknik öğretim alanında da ilk Islahhane’yi, 1865’de Rusçuk’ta açmıştır. 1883 yılında zamanın Ticaret Bakanı Suphi Paşa “Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi” adıyla ilk ticaret okulunun açılışını yapmıştır (Koçer, 1991). Bu okullar ilk meslek okulları olarak kabul edilmektedir.

Cumhuriyet döneminde eğitim bir bütün olarak ele alınmış, mesleki eğitimin temel kavram ve ilkeleri bu dönemde oluşturulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında, birçok yabancı eğitimci, eğitim sistemimizin çeşitli yönlerini ele alan raporlar hazırlamışlardır. Bunlardan John Dewey, ekonomik ve ticari yaşam için gerekli

yeteneklerin eğitimle geliştirilmesini vurgulayarak ilkokuldan sonra iş hayatına girecekler için orta dereceli meslek okulları açılmasını, Milli Eğitim Bakanlığı' nın (MEB) mesleki teknik eğitimle ilgili görevlerini yapabilmesi için merkez örgütünde gerekli düzenlemelerin yapılmasını önermiştir. Kühne, Cumhuriyetin gelişmesi için teknik insan gücünün önemini vurgulayarak bunun için gerekli kurumların kurulmasını, Ömer Buyse teknik okulların öğretmen gereksinimi ile ülkenin endüstriyel gelişiminde rehberlik edebilecek teknik elemanları yetiştirmek üzere bir iş üniversitesi kurulmasını önermiştir (Akyüz, 1993: 355; Tuna 1973: 44; Turan, 1991: 44).

Endüstride ki gelişme teknolojinin hızlı gelişmesiyle başlamıştır. Bu gelişmenin sürekliliği üretim tekniklerinde pek çok değişikliğin meydana gelmesi neticesinde mesleki ve teknik eğitimin devamlılığını vazgeçilmez hale getirmiştir. Bugün artık mesleki teknik eğitimde çıraklık ve işbaşında eğitim ağırlık kazanmıştır. Bunun yanında okul-sanayi işbirliği geliştirilerek okul eğitimine teknolojik gelişmeleri takip imkânı verilmektedir (Akkutay, 1996).

1926 yılında mesleki ve teknik öğretim, önce İlköğretim Dairesi, daha sonra da Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927'de de "Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü" haline getirilmiştir (Özalp, 1961). Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 Sayılı Yasayla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Ayas, 1948).

1502 Sayılı Yasa ile teknik okulların program, araç-gereç, öğretmen yetiştirme ve istihdam sorumluluğu MEB'e verilmiştir. Meslek okullarında çalışacak öğretmenlerin, yeni eğitimin amaçlarına uygun olarak yetiştirilmesi amacıyla 1927 yılından 1939 yılına kadar çeşitli mesleklerde öğrenim yapmak üzere Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilmiştir. Bunlar dönüncüye kadar var olan ihtiyacı karşılamak için Avrupa'dan yabancı uzman öğretmen getirilmiş ve mevcut sanat okullarının programları ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmiştir. Okul ve hizmetlerin gelişmesi sonucunda 1931 yılında 1867 Sayılı Kanunla iller dokuz bölgeye ayrılmış ve her bölgede, mali ihtiyacı ve yönetimi bölgeye dahil illerce karşılanmak üzere birer Sanat Okulları kurulmuştur. Böylece Sanat Okulları, Bölge Sanat Okulları'na dönüşmüştür (Kılıç, 2007, s. 17). 1935 yılında itibaren 2765 Sayılı Kanun ile okulların masrafları tamamı ile devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. 1933

yılında Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü; 1941 yılında ise Mesleki ve Teknik Eğitim Müsteşarlığı kurulmuştur (TİSK, 1997).

1942 yılında çıraklık okulları açılmıştır. 1942-1943 yılında Erkek Sanat Okulları Erkek Sanat Enstitüsü' ne dönüşmüştür. Ayrıca 1945-1946 yılında Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü, 1954-1955 yılında dört yıllık akşam ticaret liseleri, 1956 yılında Halk Eğitim Merkezleri, 1965-1966 yılında Ankara'da Erkek Teknik Öğretim Ağaç işleri Olgunlaşma Enstitüsü açılmıştır. 1968-1969 yılında teknik öğretim üç ayrı seviyede teknik personel yetiştirmek üzere pratik sanat okulları, sanat enstitüleri ve teknisyen okulları olmak üzere sınıflandırılmıştır (MEB, 1990). 1974'de IX. Milli Eğitim Şurasında bütün ortaöğretim kurumlarına lise adı verilmesi kararlaştırılmıştır. Buna göre Teknisyen Okulu "Teknik Lise", Sanat Enstitüsü "Meslek Lisesi" olmuştur (MEB, 1998). 1974 yılında ise Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu açılmıştır.

1977 yılında Çıraklık, Kalfa ve Ustalık Kanunu çıkmıştır. 1978-1982 yıllarında Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Projesi daha sonra genişletilerek Mesleki Teknik Eğitim Projesi olarak yürütülmüştür (MEB, 2005, s. 40-45). 1986 'da çıkarılan 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ile meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde uygulama yapmasına izin verilmiştir (Akyüz, 2010, s. 371-372). Hazırlanan 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ile mesleki ve teknik eğitim sisteminin başlıca amaçları şunlardır:

1. Zorunlu eğitimden sonra çeşitli sebeplerle örgün öğretim kurumlarına devam etmeyen veya bu öğretim kurumlarının çeşitli kademelerinden ayrılan gençleri düzenli çıraklık eğitiminden geçirmek,
2. Mesleki teknik okullardaki öğrencilerin becerilerini gerçek iş yaşamında geliştirmelerine imkan vermek,
3. İstihdam için gerekli mesleki yeterliklere sahip olmayan genç ve yetişkinleri meslek kursları ile istihdama hazırlamak,
4. Mesleki teknik eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için finansman kaynakları sağlamak,
5. Mesleki teknik eğitimi, araştırmalarla sürekli destekleyip geliştirmek,

6. İş hayatının mesleki teknik eğitimin planlama, gelişme ve değerlendirme süreçlerinde katılımını sağlamak,

7. Mesleki teknik eğitim kurumlarındaki eğitim amaçlı üretim faaliyetlerini geliştirmektir (Alkan, Doğan ve Sezgin,1998, s. 98-99).

Milli Eğitimin hedeflerine ulaşmasında belirleyici olan, yeniden yapılanma ve reform çalışmaları kapsamında gerçekleştirdiği projelerden biri de kısa adı MEGEP olan Mesleki ve Teknik Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi'dir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü de Mesleki ve Teknik Eğitim veren kurumların daha çağdaş ve sanayideki gelişmelere paralel bir yapıya kavuşturulması amacıyla 12.04.1993 tarihinde kısa adı METGE olmak üzere Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesini başlatmıştır (Bilgin, 2006).

Ayrıca Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan, kurumların eleman yetiştirmek üzere açtıkları Sağlık Meslek Liseleri 2006 yılında 5450 Sayılı Kanunla Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır (Arslanoğlu, 2012).

2.1.3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı

Mesleki eğitim, işgücünün doğru yönlendirilmesi, bireylerin yetenekleri doğrultusunda eğitim olarak ihtiyaç duyulan alanlarda istihdam edilmesini amaçlamaktadır.

Millî Eğitimin genel amacı bütün bireyleri;

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlâki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgı, istıdat ve kabılıyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu/md.2).

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır (1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu/md.2).

Türk eğitim sistemi, ilköğretim seviyesinde iyi insan iyi vatandaş yetiştirmeyi hedeflerken, ilköğretimin üzerinde verilecek ortaöğretim ve yükseköğretimde ise iyi insan, iyi vatandaş olma vasıflarını destekleyen ve kişiye hayata hazırlamayı, onun hayatını idame ettirmesine ve toplum içinde üretken ve saygın bir birey olarak yaşamasını sağlayacak bir meslek kazandırmayı amaçlamıştır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2001, s. 54).

Mesleki teknik eğitimin temel amacı istendik davranışlar geliştirmek, bilgi öğrenme ortamı sağlamak, kuramsal ve uygulamalı alanlarda gerekli becerileri geliştirmektir (Alkan, Sezgin ve Doğan, 1996, s. 26). Mesleki eğitim genel olarak, birey ve iş arasında uyum sağlama sürecidir. Mesleki ve teknik eğitimin amacı, bireye bir işe girebilmesi, bu işe başarılı olabilmesi için gerekli olan temel bilgi ve becerilerin okul ortamında öğrenciye kazandırılarak bireyi toplumun ihtiyaçları doğrultusunda yetiştirmektir. Bu süreçte birey yeteneklerine uygun eğitimi alarak nitelikli iş gücü sınıfına dahil olacaktır. Bu anlamda bakıldığında bireyin işe hazırlanma süreci olan mesleki eğitim, toplumsal ve bireysel hedeflere yönelik, belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneklerinin kazandırılarak, bireyi toplumun talepleri doğrultusunda yetiştirmektir (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, 1997).

Mesleki eğitimin amacı, ülkenin gelişebilmesi için elindeki maddi kaynakları ve insan gücünü doğru şekilde değerlendirebilmek, boşa harcanmasını engellemektir. Bireyler ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim alarak kendilerini geliştirir, bu alanda yksekğrenimlerine devam edebilirler ya da eğitim aldıkları meslek dalında çalışmaya başlayabilirler. Mesleki eğitim ile iş gücü, talepler doğrultusunda eğitim

aldığı için değerlendirilmiş boşa harcanmamış olacak böylece hem iş gücü hem de maddi kaynaklar değerlendirilecektir. Mesleki eğitim ile iş gücü talebinin doğru olarak belirlenerek iş gücünün buna uygun olarak eğitilmesi, iş ve birey uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır (Arslanoğlu, 2012).

2.1.4. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

Dünyada teknoloji ve hizmetler alanında çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu alanlarda ülkeler arası ve iç piyasalarda kıyasıya bir rekabet mevcuttur. Bu acımasız ortamda ayakta kalabilmek için daha seri ve daha kaliteli üretime ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni teknolojiler üretmek için de, mevcut teknolojileri en prodüktif şekilde kullanabilmek için de emeğin vasfının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu ise mesleki eğitimle mümkündür. Ucuz, vasıfsız işgücü ile düşük maliyetle üretim yaparak ayakta kalabilmenin dönemi artık gerilerde kalmıştır. Bu nedenle mesleki eğitim ayrıca önem arz etmektedir (Ünsür, 1998, s. 23).

Günümüzde, hızlı teknolojik değişim ve küresel yapılaşma sürecinde mesleki ve teknik eğitimin çok önemli olduğu bilinmektedir. Ortaya çıkan gelişmeler, doğrudan iş dünyasını etkilemekte, iş dünyasında değişikliklere yol açmakta, insan gücünün etkili ve verimli bir sistem ve plan içerisinde yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle, yeni bilgi, beceri ve yetkinliklerin kazandırılmasıyla eğitim politikaları arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum, gelişen ve değişen ortama göre örgütlenmiş kaliteli bir mesleki ve teknik eğitimi gerektirmektedir. Mesleki ve teknik eğitim Türk ekonomisi için de hayati önem taşımaktadır. Toplumun ve iş gücünün eğitim düzeyi sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücünü, verimlilik artışının en önemli unsurunu oluşturmaktadır (MEB, 2014-2018, s. 11).

Mesleki ve teknik eğitimde nitelikli insan gücü, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal dayanışma, uluslararası işbirliği, iş kurma, istihdam, yeniden işe girebilme amaçlanmaktadır. Bireyi iş hayatına hazırlayan mesleki eğitimin başarısı, bir ürün olarak mezun ettiği elemanların niteliğine yaptığı katkı ile ölçülür. Öğrenciler, yatkın oldukları alanlara yönlendirilirken, okul, aile ve öğrenci işbirliği içinde olmalıdır. Gelişmiş ülkeler arasında yer almak, onlarla bütünleşmek isteyen Türkiye'nin elindeki en önemli kaynak, genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan insan gücüdür. Bu insan gücünü iyi kullanarak ülkeler arasında rekabet

yaratabilme olanağı vardır. Dünyada değişik mesleki ve teknik eğitim uygulamaları bulunmaktadır. Meslek eğitimimizin önemli reformlara ihtiyacı vardır. Bu reformlar yapılırken değişik ülkelerdeki mesleki eğitim uygulamalarından yararlanılmalıdır (Binici ve Arı, 2004). Bunun için, mesleki ve teknik eğitime ağırlık ve öncelik vermek, okullaşma oranlarını ve eğitim standartlarını ileri ülkeler seviyesine çıkartmak gerekmektedir. Ülkeler mesleki eğitim sistemlerini, değişen ihtiyaçlara cevap verecek yönde sürekli geliştirmekte ve yenilemektedir (Özgürol, 2010).

2.1.5. Mesleki Eğitim İçinde Sağlık Eğitiminin Önemi

Devletin en önemli görevlerinden biri toplumun sağlıklı bir ortam içinde yaşamasını sağlamak, sağlıklı yaşam düzeyini yükseltmek ve bunun için gerekli alt yapıyı oluşturmaktır. Etkili bir sağlık hizmeti sunabilmek için uygun fiziki mekânlara, yeterli araç ve gerece ihtiyaç olmakla birlikte bu hizmetlerin sunumunda temel unsur insandır. Toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesi ve sağlıklı bir hayatın devam ettirilmesinde sağlık çalışanlarının büyük önemi vardır. Bu nedenle sağlık alanında çalışan personelin eğitimi önem taşır. Sağlık hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için sağlık personelinin yeterli sayıda ve çağdaş kıstaslara göre yetiştirilmesi sağlanmalıdır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2010, s. 3-4).

İş dünyasında ve teknoloji alanındaki gelişmeler, bugünkünden farklı becerileri kazandıracak bir program anlayışını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle programların gelişen çağa, ülke gereksinimlerine, bireylerin istek ve yetenekleri ışığında geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumumuzun daha sağlıklı bir biçimde yaşaması için gerekli sağlık hizmetlerinin etkili olarak yapılabilmesi, hekim kadar iyi yetişmiş yardımcı sağlık personelinin de gerektirmektedir. Toplumsal kalkınmaya uyumlu olarak gelişen sağlık hizmetlerinin gerektirdiği yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmesi sağlık meslek eğitiminin başlıca hedefidir (Alkan, Sezgin ve Doğan, 1976, s. 136-137). Yardımcı sağlık personelin yetiştirilmesi görevi sağlık meslek liselerine verilmiştir. Sağlık meslek liseleri ortaokula dayalı dört yıllık mesleki ve teknik öğretim yapan orta dereceli okullardır (MEB, 2006).

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim sistemi çıraklık, örgün ve yaygın olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

2.2.1. Çıraklık Eğitimi

Çıraklık eğitimi; ilkokulu bitirip bir st öğrenime gidemeyen veya çeşitli nedenlerle örgün öğretimin dışında kalmış ortaöğretim çağındaki 12-18 yaş gurubundaki gençlerin eğitimini kapsamaktadır. ıraklar teorik eğitimlerini ıraklık Eğitimi Merkezlerinde veya eğitime elverişli işyerlerindeki eğitim ünitelerinde; pratik eğitimlerini ise işyerlerinde yapmaktadırlar. Çıraklık eğitimini tamamlayanlar, kalfalık imtihanlarına girmeye hak kazanmakta ve imtihanı başaranlara "kalfalık belgesi" verilmektedir (Bülbül, 2014).

2.2.2. Örgün Eğitim

Örgün eğitim kurumlarından ortaöğretim, meslek yüksek okulları ve yüksek ğretim kurumlarından bahsedilecektir.

2.2.2.1.Ortaöğretim

Ortaöğretim kurumları;

a) Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri ve spor liseleri,

b) Anadolu imam-hatip liseleri,

c) Mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı Anadolu liselerinden oluşur (MEB, 2014).

Mesleki ve teknik ortaöğretim ise, öğrencileri genel ortaöğretimin amaçları ile birlikte onları iş ve meslek alanlarına insan gücü olarak yetiştiren ve yükseköğretime hazırlayan ğretim kurumlarıdır (Alkan, Sezgin ve Doğan, 1998).

MEB'in, 81 ile gönderdiği genelgeye göre, 2011 yılında yayımlanan 652 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesiyle bakanlıktaki mesleki ve teknik eğitim ile ilgili hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu Erkek Teknik ğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik ğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm ğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı ile ıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Dairesi Başkanlığı birimleri "Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü" adı altında yapılandırılmıştır (Aktaş, 2014).

Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri

Sağlık meslek liselerinin amacı, insanların sağlıklı olmalarını ve verimli çalışmalarını sağlayacak nitelikli ara kademe sağlık elemanları yetiştirmektir. İş dünyasında ve teknoloji alanındaki gelişmeler, bugünkünden farklı becerileri kazandıracak bir program anlayışını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle programların gelişen çağa, ülke gereksinimlerine, bireylerin istek ve yetenekleri ışığında geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumumuzun daha sağlıklı bir biçimde yaşaması için gerekli sağlık hizmetlerinin etkili olarak yapılabilmesi, hekim kadar iyi yetişmiş yardımcı sağlık personelinin de gerektirmektedir. Toplumsal kalkınmaya uyumlu olarak gelişen sağlık hizmetlerinin gerektirdiği yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmesi sağlık meslek eğitiminin başlıca hedefidir (Alkan, Sezgin ve Doğan, 1976, s. 136-137).

Türkiye’de hekim dışı sağlık personelinin yetiştirilmesi yaklaşık bir buçuk asır öncesine dayanmaktadır. 1912 yılında Dr. Besim Ömer Akalın’ın girişimleriyle Kızılay Cemiyeti İstanbul Kadırga Hastanesi’nde altı ay süreli gönüllü hastabakıcılık kursu açılmıştır. Türkiye’de okul olarak ilk defa 1920’de Amiral Bristol Sağlık Okulu açılmış, bunu 1925 yılında Kızılay Sağlık Okulu ve diğer okullar izlemiştir. Önceleri bu okulların eğitim süreleri üç yıl iken, 1958 yılından itibaren dört yıla çıkarılmıştır. 1976 yılına kadar “Sağlık Koleji” diye bilinen bu okulların hepsi 1976 yılından sonra “Sağlık Meslek Lisesi” olarak adlandırılmıştır. 1967 yılında imzalanan Avrupa Hemşirelik Konseyi anlaşmasına göre; tüm Avrupa ülkelerinde ebe ve hemşireler, lise sonrası en az üç yıllık mesleki eğitimle yetiştirilmektedir. Bu anlaşma gereği, ülkemizde de hemşirelik eğitiminin lise sonrası olması gerekirken, yaygın olarak yürütülen eğitim ortaokul sonrası dört yıldır. 27 Mart 1992 yılında toplanan Birinci Ulusal Sağlık Kongresi’nde ve 30 Haziran 1992 yılında toplanan 175. Sağlık Şurasında ebe ve hemşire eğitiminin liseye temellendirilmesi öngörülmüştür. Ülke genelinde Sağlık Bakanlığı’na bağlı 315 sağlık meslek lisesi 26.01.2006 tarih 5450 Kanun ile Milli Eğitim Bakanlığına devrilmiştir. Bu sağlık meslek liselerinden 174’ü hemşirelik, 63’ü ebelik ve geri kalanı ise sağlık teknisyeni eğitimi vermektedir (MEB, 2009).

MEB, 2014 yılında ilk olarak Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı liselerin Anadolu liselerine dönüştürme işlemlerini tamamladı.

İlgili genel müdürlüğe bağlı faaliyet gösteren 22 okul türü 2'ye düşürülerek, "Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi" ile "Çok Programlı Anadolu Lisesi" adı altında yeniden yapılandırıldı (79 Okul Türü 6 Yılda 9'a Kadar İndirildi, 11.05.2014). 2014 yılında sağlıkla ilgili meslek unvanlarının sayıldığı 1219 sayılı "Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun ek 13. maddesine dört yeni unvan eklenmiştir. Sağlıkla ilgili bölümleri olan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleriyle ilgili olan unvanlar ve açıklamaları şu şekildedir:

a)Hemşire yardımcısı; sağlık meslek liselerinin hemşire yardımcılığı programından mezun olup hemşire nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakat eden sağlık teknisyenidir.

b)Ebe yardımcısı; sağlık meslek liselerinin ebe yardımcılığı programından mezun olup ebelerin nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakat eden sağlık teknisyenidir.

c)Sağlık bakım teknisyeni; sağlık meslek liselerinin sağlık bakım teknisyenliği programından mezun olup en az tekniker düzeyindeki sağlık meslek mensuplarının nezaretinde yardımcı olarak çalışan, ayrıca hastaların günlük yaşam aktivitelerinin yerine getirilmesi, beslenme programının uygulanması, kişisel bakım ve temizliği ile sağlık hizmetlerine ulaşımında yardımcı olan ve refakat eden sağlık meslek mensubudur.

Sağlık meslek liselerinde artık hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği programları oluşturacak ve bu programlara öğrenci alınacaktır (Lise Mezunu Hemşire Artık Olmayacak, 23.01.2014).

2.2.2.2. Meslek Yüksek Okulları

Meslek Yüksek Okulları (MYO) lisans düzeyinde eğitim veren Mesleki ve Teknik Eğitim kurumları ile ortaöğretim kurumlarının hedef aldığı istihdam sahaları arasında kalan boşluğu doldurma işlevini yerine getirmektedir (Şahin ve Fındık, 2008, s. 69-70). Bu kurumların temel amacı, iş yaşamının gereksinim duyduğu,

bilimsel ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilecek ve kaliteli üretimi gerçekleştirebilecek yüksek nitelikli ara insan gücünün yetiştirilmesini sağlamaktır. Mezunlarının tekniker unvanı aldığı Meslek Yüksek Okullarında öğrenim gören öğrencilerin, teknisyenlerden daha fazla teorik bilgiye, mühendislerden ise daha fazla uygulama becerisine sahip olabilmeleri amaçlanmaktadır (Adıgüzel, 2009, s. 117).

2.2.2.3. Yüksek Öğretim

Eğitimin bu basamağının amacı yüksek düzeyde insan gücünü yetiştirmektir. Ortaöğretimden sonraki eğitim aşamasıdır. Lisans eğitimi dört yıl sürelidir. Genelde üniversiteler lisans eğitimi için kurulmuştur. Dört yıllık eğitim pek çok meslek için yeterlidir (Göçen, 2007). Yüksek lisans ve Doktora programları ise lisans eğitiminden sonra uzmanlaşmaya yönelik eğitim dönemleridir.

Sağlık alanında mesleki eğitim alan bireyler ise, sağlık personeli yetiştirmeyi amaçlayan hemşirelik, ebelik, sağlık kurumları işletmeciliği vb. bölümlerine devam edebilmekte ya da meslek yüksek okulundan sonra dikey geçiş ile lisans tamamlama yapabilmektedirler (Arslanoğlu, 2012).

2.2.3. Yaygın Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaygın eğitim faaliyetleri Pratik Kız Sanat Okulları, Olgunlaşma Enstitüleri, Endüstri Pratik Kız Sanat Okulları, Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri, Yetişkinler Otelcilik Turizm Eğitim Merkezleri, (YOTEM) ve Halk Eğitim Merkezleri ve ihtiyaç duyulması halinde MEB'e bağlı örgün eğitim kurumlarının tümünde yürütülmektedir. Turizm Bakanlığı'nın Turizm Eğitim Merkezleri, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı El Sanatları Eğitim Merkezleri, üniversitelere bağlı Sürekli Eğitim Merkezleri, TESK tarafından kurulan işletmeler üstü Eğitim Merkezleri yaygın eğitime örneklerdir. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) İstihdam Garantili İşgücü Yetiştirme Kursları, kendi işini kuracaklara yönelik kurslar, İsmarlama Eğitim, Toplum Yararına Çalışma Programları, işsizlik sigortasından yararlananlara Mesleki Eğitim Kursları, özürliülere yönelik Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetleri, İstihdamdaki İşgücü Eğitim Seminerleri ile işsizlere ve çalışanlara mesleki eğitim vererek istihdam edilebilirliklerini artırmaya yönelik yaygın eğitim faaliyeti uygulamayı planlamaktadır. Sendikalara ve sivil

toplum kuruluşlarına bağlı vakıflarda da yaygın eğitim yapılmaktadır (Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu, 2006, s. 56).

2.3. Türkiye’de Mesleki Eğitimde Genel Olarak Sorunlar

Bazı araştırma raporları ve alan uzmanlarının görüşlerine göre genel olarak Türkiye’ de mesleki eğitim sorunları aşağıdaki gibidir;

Alkan, Doğan ve Sezgin (1998) mesleki eğitim sürecindeki öğrencilerin teknolojik gelişmelere uygun bir eğitim alması gerektiğini belirterek mesleki eğitimde program sorununa dikkat çekmişlerdir. Mesleki eğitim faaliyetlerinin insan gücü ihtiyaçlarına göre planlanmasını ve okul işletme birliğinin sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yıldırım ve Şimşek (2001) okul müfredatındaki teori ile uygulamanın iyi entegre edilemediğini, atölye uygulamalarıyla ders içeriklerinin uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin staj uygulamalarına gittiklerinde okuldaki bilgi ve becerinin yeterli olmadığını, yeni makine ve donanımları işyerlerinde gördüklerini ve bu yüzden işyerlerinde birçok uyum sorunu yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Başaran’a (2008, s. 119) göre mesleki ve teknik eğitim sorunları:

1. Mesleki ve teknik eğitimde okullaşma oranları planlanan hedeflerin gerisinde kalmıştır.

2. Mesleki ve teknik okulların maliyetli olması bu alanda yapılan yatırımları yavaşlatmaktadır.

3. Mesleki ve teknik eğitimden mezun olan öğrencilerin işe alınmaları yeterli düzeyde değildir.

4. İşverenler mezun olan öğrencileri nitelikli bulmamaktadır.

5. Mesleki ve teknik öğretim mezunları kendi alanlarında çalışmak yerine başka alanlarda çalışmayı tercih etmektedir.

6. Mesleki ve teknik eğitim programlarının Türkiye’nin ara insan gücünü sağlayacak şekilde düzenlenmesi gereklidir.

ERG (2012) raporuna göre:

1. Meslek liselerinde okul terk oranları diğer liselere oranla yüksektir.
2. Mesleki teknik ortaöğretim mezunlarının arasında mesleki yeterlilikler, iş hayatına hazırlamada yeterli değildir.
3. Meslek lisesi mezunları için 2002 yılında başlatılan meslek yüksekokullarına sınavsız giriş uygulaması, mesleki ve teknik liselerin öğrenci sayılarının artışına katkıda bulunmuştur. Fakat bu talep artışına paralel olarak mesleki ve teknik ortaöğretimde derslik sayısı artışı yeterince olmamıştır. Bu durumun öğrenme ve öğretme süreçlerini olumsuz etkileyeceği belirtilmiştir.
4. Ortaöğretimde okullar ve okul türleri arasında sosyo-ekonomik ayrışmanın yoğun olduğunu, ortaöğretimde okulların, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyine göre ayrıştığı.
5. Mesleki ve teknik liseleri tercih eden öğrencilerin sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı gruplardan geldikleri, mesleki ve teknik liselerde eğitim alan çocukların ebeveynlerinin eğitim düzeyinin düşük olduğunu ifade edilmiştir.

Akyüz'e (2010) göre ekonominin ihtiyaç duyduğu ara eleman açığının yüksek olmasına rağmen meslek lisesi mezunlarının işsizlik oranı yüksektir. 2000 yılında meslek lisesi mezunları arasında işsizlik oranı % 10.9 iken, 2005 yılında bu oran % 13.3'e çıkmıştır.

Bu durumun başlıca nedeni:

1. MYO ile meslek liseleri arasında program bütünlüğünün bulunmaması
2. Eğitim programlarının işgücü piyasasının taleplerine uygun olarak güncellenmemesidir (Akyüz, 2010, s.374).

MEB (2014- 2018) strateji belgesine göre, mesleki ve teknik eğitimde okullaşma sorunu devam etmektedir. Türkiye'de mesleki ve teknik eğitime giden öğrenci sayısı 2012 – 2013 eğitim- öğretim yılı itibariyle % 51'dir. Bu oran 21 AB ülkesinin ortalamasının (% 52.8) altında yer almaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Sağdıç'ın (2005) yaptığı araştırma sonucuna göre, meslek lisesi öğrencilerinin daha çok beş ve daha fazla bireyden oluşmuş ailelerden geldikleri

tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeylerinin oldukça düşük olduğunu; ailenin geçiminin neredeyse tamamen baba tarafından karşılandığını; meslek lisesi öğrencilerinin genellikle dar gelirli ailelerin çocuklarından oluştuğunu belirtmiştir. Araştırmacı, ayrıca öğrencilerin neredeyse tamamının orta ve iyi düzeyde ilköğretim bitirme derecesine sahip olduğunu; öğrencilerin tamama yakın bir kısmının seçmiş olduğu bölümden memnun olduğunu; öğrencilerin yarıdan fazlasının okulunu kendi seçtiğini; ailenin daha sonraki etken olduğunu; rehberliğin rolünün çok az olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin meslek lisesini genelde ilgi duydukları ve el becerisine dayalı işleri sevdikleri için tercih ettiklerini; üniversiteyi düşünen öğrencilerin oranının çok düşük olduğunu; büyük çoğunluğunun ailesinde meslek lisesi mezunu olmadığını; öğrencilerin neredeyse tamama yakın kısmının ileride mezun olduğu alanda çalışmayı umduğunu; öğrencilerin tamamının ya kendi işini kurmayı ya da özel sektörde çalışmayı düşündüğünü belirtmiştir. Meslek lisesi öğrencilerine göre toplumun meslek liselerini yeterince tanımadığı ve dar gelirli ailelerin çocuklarına meslek kazandıran okullar olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Meslek liselerine önem verilmesi ile ilgili olarak, öğrencilerin büyük kısmının meslek liselerini arkadaşlarına önerdiklerini, öğrencilerin kısa yoldan meslek sahibi olmada ve iş bulma imkânının fazla olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur (Sağdıç, 2005).

Tek'in (2006) araştırma sonucuna göre, araştırmaya katılan öğrencilerin babaları orta ve düşük statülü iş ve meslek sahibidir. Annelerinin büyük çoğunluğu iş hayatının dışında ve ev hanımıdır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğunun eğitim seviyesi düşüktür. Aileleri orta, alt ve alt gelir gruplarından oluşmaktadır. Araştırmacı öğrencilerin eğitim almaktaki amacının meslek edinmek olduğunu; bu kararı vermelerinde en çok kendileri ve aileleri etkili olduğunu; üniversite de eğitim görmeyi katılımcıların çoğunun ifade ettiğini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin gelecekte öğrenim gördükleri alanda çalışmak istedikleri bulgusuna ulaşmıştır (Tek, 2006).

Dikmen'in (2007) araştırma sonucuna göre, genel lise öğrenciler meslek liselerini tercih etmeme sebepleri olarak; yüksek öğrenim yapmak istemelerinin, üniversite giriş sınavında uygulanan katsayı uygulamasının, meslek lisesini tercih ettiklerinde meslek seçimi anlamında sınırlarının daralacağı düşüncesinin, ilköğretim okulunda öğretmenlerinin tavsiyesinin, yöredeki iş alanlarının meslek lisesi

mezunlarına sağlamış olduğu istihdam olanaklarının yetersiz olmasının ve toplumun meslek liselerine olumsuz bakışının etken olduğunu belirtmişlerdir. Meslek lisesi öğrencileri ise meslek liselerini seçme nedenleri olarak; üniversite giriş sınavlarında meslek lisesi mezunlarına bölümlerinin devamı niteliğindeki bölümleri seçmeleri durumunda ek puan verilmesinin, yüksek öğretime yerleşememe durumunda elimde bir mesleğim olsun düşüncesinin, meslek lisesi mezunlarına meslek yüksek okullarına sınavsız geçiş hakkı verilmesinin, daha kısa yoldan iş hayatına atılmak düşüncesinin etken olduğunu belirtmişlerdir. Kişisel bilgiler açısından da genel lise ve meslek lisesi öğrencileri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Dikmen, 2007).

Göçen'in (2007) araştırma sonucuna göre, işletme yetkilileri meslek lisesi öğrencilerinin kişisel becerilerine katkı sağlamaktadır. Meslek lisesi öğrencilerine göre işletme beceri eğitiminin öğrencinin kişisel gelişimine büyük bir etkisi olmaktadır. İşletme beceri eğitiminin süresi arttırılmalıdır. Öğrencinin işyerinde kazandığı beceri okuldakine oranla daha fazladır. İşletme öğrencinin gelecekle ilgili iş bulma kaygısına büyük oranda cevap verebilmektedir. Öğrencilerin işyerinde meslekleriyle ilgili deneyimleri artmıştır (Göçen, 2007).

Samur'un (2007) araştırma sonucuna göre, öğrencilerin okulda aldıkları eğitimin işletmelere çok fazla olmasa da bir katkısının olduğunu göstermektedir. İşletme yetkilileri öğrencilerin iş hayatına hazırlandıkları görüşündedir. Beceri eğitimi ile ilgilenen eğitim personelinin eğitim seviyesinin yüksekliği öğrencinin işletmeye katkı seviyesini arttırmaktadır (Samur, 2007).

Emirgil'in (2008) araştırma sonucuna göre, mesleki teknik eğitimde öğrenim gören öğrencilerin düşük toplumsal statüye sahip oldukları; çalışma yaşamına daha iyi hazırlandıkları, ayrıca öğrencilerin işe girmeyi erteleyerek yükseköğretim programlarına gitmeyi hedefledikleri bulgularına ulaşılmıştır (Emirgil, 2008).

Özsayar'ın (2008) yaptığı araştırma sonucuna göre, staj yapan öğrencilerin gelecekteki iş yaşamlarında yapmak istedikleri meslek ile ilgili daha fazla bilgi ve beceriye sahip olduklarını, bunun yanı sıra öğrencilerin kişisel bilgi ve becerilerini de sergilemeye imkân kazandıkları görülmüştür (Özsayar, 2008).

Özdel'in (2009) yaptığı araştırma sonucuna göre, meslek liselerindeki öğrencilerin meslekler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, özel ve resmi kuruluşlarla köprü kurulamadığı, rehberlik çalışmalarının etkin bir şekilde ciddiye alınmadığı ve öğrencilerin ebeveynleri ile medyayı daha çok dikkate aldıkları anlaşılmıştır (Özdel, 2009).

Gezer'in (2010) yaptığı araştırma sonucuna göre, öğrencilerin meslek seçimi engelleri ile ilgili görüşlerine bakıldığında Anadolu Teknik Lisesi ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin görüşleri dikkat çekmektedir. Bu okul türlerindeki öğrenciler meslek seçimi konusunda karar vermekte zorluk çekmektedirler, katsayı sorunu istediği mesleği seçmelerini zorlaştırdığını ve Lise Giriş Sınavı (LGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) sonucuna göre meslek seçeceklerini ifade etmektedirler. Sağlık Meslek Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi öğrencileri ise meslek seçimi engelleri konusunda daha az kaygı taşımaktalar ve geleceğe daha olumlu bakmaktadırlar (Gezer, 2010).

Özcan'ın (2010) yaptığı araştırma sonucuna göre, Anadolu Meslek Lisesini tercih eden öğrenciler daha erken yaşlarda bir mesleğe yönlendirilmektedir. Bu nedenle Meslek Liselerini tercih nedenleri zaman içinde değişmekte, yükseköğrenim ilgileri artmaktadır. Araştırma hipotezlerinden; cinsiyetin meslek lisesi tercihinde belirleyici bir faktör olduğu doğrulanmıştır. Anadolu Meslek Lisesi öğrencileri ailelerin yönlendirmesiyle bu okulları tercih etmektedir, hipotezi de doğrulanmakla birlikte kendi tercihleri olduğunu ifade etmeleri aile baskısının bir ölçüde hafiflediğini göstermektedir. Öğrencilerin bu okulları tercih etmelerinde ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin etkili olduğu doğrulanmıştır. Bu okullar, kısa zamanda meslek sahibi olabilmek, yükseköğrenime girememesi durumunda meslek sahibi olabilmek ve meslekle ilgili yetişebilmek gibi nedenlerle tercih edilmektedir. Öğrencilerin yükseköğrenim eğilimleri son sınıfa doğru değişmektedir, hipotezi yüksek oranda doğrulanmamakla birlikte süreç içinde yükseköğrenime ilgilerinin arttığı gözlenmiştir (Özcan, 2010).

Vurucu'nun (2010) yaptığı araştırma sonucuna göre, meslek seçiminde ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının etkili olduğunu kabul eden öğrenciler % 41'dir. Meslek seçiminde ailelerin beklentisi ve öğrencilere yönelik düşüncelerinin etkili olduğunu kabul eden öğrenciler % 59'dur. Meslek seçiminde arkadaşların ve çevrenin etkili olduğunu kabul eden öğrenciler % 47'dir. Ankete katılan öğrencilerin

yaklaşık % 80'i mesleklerini sevmektedirler. Ankete katılan öğrencilerin kendi meslek seçimi yeterliliklerini değerlendirmeleri üç puan (katılıyorum) seviyesindedir (Vurucu, 2010).

Arslanoğlu'nun (2012) yaptığı araştırmada, mesleki ortaöğretim kurumlarının mesleğe hazırlama ve işe yerleştirme performanslarının, kavramsal çerçeve ışığında hazırlanan alan araştırması yardımıyla belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışma; öğrencilerin okulda verilen eğitimi, ihtiyaç duyulan alanda ve nitelikte, mesleki özgüven oluşturan, iş alanına uygun nitelikte buldukları saptanmıştır. Mesleki uygulamanın teorik bilgileri uygulama, zayıf alanları görüp giderme, modern araç-gereçleri kullanma fırsatı sunduğu belirlenmiştir. Bu olumlu görüşlere rağmen analiz sonuçlarına göre, okulda derslerin yeteri kadar uygulamaya yönelik olmadığı, ders içeriklerinin mesleğe hazırlamada yeterli olmadığı, mesleki uygulama alanlarında stajyerlere yeterli uygulama fırsatının sunulmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak, sağlık meslek liselerinin işe hazırlama ve yerleştirmede daha etkin olabilmesi, öğrencilerin mesleki eğitim hakkında bilgilendirilmesi, mesleğe ilişkin yeniliklerin takip edilmesi ve eğitim programının buna uygun olarak geliştirilmesi, mesleki uygulamanın öneminin öğrencilere anlatılması, işletmelerle okul arasında gerekli iletişim sağlanarak öğrencilerin mesleki uygulama alanlarında uygun yerlerde görevlendirilmesi ve uygulama fırsatı sunulması ile gerçekleştirilebilir (Arslanoğlu, 2012).

Arslan'ın (2014) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, genel olarak öğrenciler eğitimini aldığı alan ilgili çalışmak istemekte, aldığı eğitimle aynı işi yapmayan ailenin yanında çalışmak istememektedir. Babanın mesleği dışında aynı etkenlerin mesleki eğitim sonrası yüksek öğrenim tercihlerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu yüksek öğrenimini kendi alanıyla ilgili bölümlerde devam etmek istemektedir. Açık öğretim fakülteye gitmek isteyenler ise çok az bir kesimdir (Arslan, 2014).

Bülbül'ün (2014) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, meslek lisesi öğrencilerinin büyük kısmı okulu disiplinli ve otoriter bir ortam olarak görmektedirler. Hapishane metaforu öğrenciler tarafından sıklıkla kullanılmıştır. Meslek lisesi öğrencileri ikinci sırada okulu bilgi veren geliştiren yer olarak algılamışlardır. Öğrencilerin bir kısmı ise okulu arkadaşlık ve dayanışma ortamı

olarak görmektedirler. Disipline, okullaşma yoluyla bilgi ve beceri kazandırmaya ve toplumsallaşmanın önemine vurgu yapan işlevselcilere göre okulun işlevini yerine getirdiği söylenebilir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası öğrenim gördükleri alanda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir Ayrıca öğrencilerin yarısından fazlası aldıkları eğitimle çevrelerindeki insanlara yardımcı olabileceklerini ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin büyük kısmının okulda kazandıkları edinimleri benimsedikleri söylenebilir. Diğer yandan öğrencilerin çevresindeki insanların beklenti ve isteklerine göre onlara yardım edebileceklerini belirtmesi öğrencilerin toplumsallaşmasında okulun önemini ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin büyük kısmı okulda aldıkları mesleki eğitimi yeterli bulmamaktadır. Okulda uygulamaların az olduğunu ve okulda öğrendiklerinin iş yaşamına uygun olmadığını, okulda daha çok teorik bir eğitim verildiğini ifade etmişlerdir. Diğer yandan öğrencilerin büyük kısmı meslek lisesinin kendilerine daha kolay iş bulma imkânı sağlayacağını düşünmektedir. İşlevselci bakış açısına göre meslek lisesi öğrencilerinin topluma uyum sağlamaları ve eğitim yoluyla meslek kazanarak toplumsal işbölümüne katılmak istemeleri araştırma bulgularını desteklemektedir. Öğrencilerin meslek lisesinde aldıkları eğitimin yükseköğrenime hazırlayıcı bir eğitim olduğuna dair algıları düşüktür. Araştırma sonuçları düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyinden gelen ailelerin çocuklarının meslek lisesinde öğrenim gördüğünü göstermektedir (Bülbül, 2014).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama teknikleri, verilerin analizi ve güvenilirlik açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel bir araştırmadır. Betimsel çalışmalarda genellikle önceden belirtilen bir durumu aydınlatmak, belli standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasındaki olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür çalışmalarda öncelikle amaç, incelenen olayı etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır (Bal, 2013).

Bu araştırmada nitel veri toplama aracından faydalanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmacıya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İstanbul İli Avcılar İlçesindeki sağlıkla ilgili bölümleri olan üç Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesindeki 11. ve 12. sınıf hemşirelik, ATT ve diğer (anestezi) bölümlerinden 80 öğrenci ve bu okullardaki sekiz meslek dersi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma gönüllü katılımcılarla yapılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek dersi öğretmenlerinin demografik bilgilerine ilişkin olarak, toplamda sekiz katılımcı katılmıştır ve katılımcıların hepsi kadınlardan oluşmaktadır; kıdem yılı 1-3 yıl arası olan beş, 7-9 yıl arası olan bir, 10 ve üstü yıl olan iki katılımcı katılmıştır ve kıdem yılı 4-6 yıl arası olan katılımcı bulunmamaktadır; öğrenim durumu lisans olan altı, lisansüstü olan iki katılımcı, araştırmaya katılmıştır ve öğrenim durumu ön lisans olan katılımcı bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine ilişkin olarak, 52 kız, 28 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 80 öğrenci katılmıştır; 11. sınıf öğrencilerinin sayısı 58, 12. sınıf öğrencilerinin sayısı 22'dir; hemşirelik bölümünden 48, ATT bölümünden 24, diğer bölüm (anestezi) öğrencilerinden sekiz kişi katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Eğitim bilimleri alanında uzman öğretim üyelerinin görüşü alınarak, yarı yapılandırılmış olan öğretmenlere yönelik altı açık uçlu soru ve öğrencilere yönelik altı açık uçlu sorudan oluşan iki ayrı form hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde görüşme formunu dolduran kişiye ait kişisel bilgilere yönelik sorular; ikinci bölümünde ise araştırmanın amacına uygun oluşturulan sorular bulunmaktadır.

Öğretmenlere yönelik olan görüşme formundaki sorular aşağıdaki gibidir;

- 1) Öğrenci profilini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 2) Beceri ve staj eğitimi yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 3) Mevcut öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyellerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 4) Sağlık alanındaki mevcut iş piyasasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 5) Mevzuat dağınıklığı ve bürokrasi çokluğu konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 6) Sizin tespit ettiğiniz sorunlar hakkındaki değerlendirmeleriniz nedir?

Öğrencilere yönelik olan görüşme formundaki sorular aşağıdaki gibidir;

- 1) Liseye girişte nasıl bir yönlendirmeye sağlık meslek lisesini tercih ettiniz?
- 2) Aldığımız beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

3) Aldığınız eğitimin akademik iş ve başarınıza katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

4) Mevcut iş piyasası içine dâhil olabileceğiniz konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

5) Özel sağlık liselerini diğer devlet sağlık liselerine göre nasıl değerlendiriyorsunuz?

6) Sizin tespit ettiğiniz sorunlar hakkındaki değerlendirmeleriniz nedir?

3.4. Verilerin Analizi

Veriler, tipolojik tümevarımsal tekniği ile irdelenmiştir. Buna göre veriler kodlanmış, kodlanan verilerden temalar ortaya çıkmış, bulgulara da bu doğrultuda ulaşılmıştır. Kodlama için sıra numarası (1, 2, ...) ve görüşme yapılan kişiler (öğretmen için Ö, öğrenci için İ) kullanılmıştır.

3.5. Güvenirlilik

Araştırmanın güvenirliliğini sağlamak için araştırmacı ile tez danışmanı verileri yazılı olarak kodlamıştır. Daha sonra yapılan kodlamalar karşılaştırılmıştır. Araştırmanın güvenirlilik hesaplaması için Mile ve Huberman'ın geliştirdiği güvenirlilik formülü ($\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda araştırmanın güvenirliliği % 70'in üzerinde çıktığı için güvenilir olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde araştırma sonunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Öğretmenlere Göre Öğrenci Profili

Öğretmenlerin “Öğrenci profilini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere Göre Öğrenci Profiline İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde(%)
Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının düşük olması	2	25
Öğrencilerin başarılarının düşük olması	6	75
Toplam	8	100

Tablo 1’de katılımcıların % 75’inin okullardaki öğrencilerin düşük başarı seviyesinde, % 25’inin ise öğrencilerin düşük sosyo-ekonomik seviyede olduğunu düşündükleri görülmektedir. Bu durumda özel bu liselerin, başarısı ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük öğrencileri bünyesinde barındırdığı ve bu öğrencileri hedef kitle seçtikleri söylenebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“ Özel sağlık meslek liselerine gelen öğrencilerin genellikle başarı oranları düşük, ailevi sorunları olan, parçalanmış ailenin çocukları olduklarını gözlemledim. Sınavla girilen okullarda başarılı olamadıkları için, kısa yoldan meslek sahibi olabilmeleri için özel sağlık meslek liseleri seçilmiş. Fakat öğrencilerin nitelik ve nicelik bakımından sağlık alanlarında başarılı olamayacaklarını, bu meslek için yeterli olmadıklarını düşünüyorum. Onun için sağlık alanında kaliteyi artırmak istiyorsak, özel sağlık liselerinde sınavla öğrenci alınmasını, daha seçici davranılmasını önerebilirim” (Ö3).

“Puansız giriş sorunundan dolayı eğitimde zorlanıyorlar” (Ö2).

“Puan sınırlaması olmadığı için her tür başarıya sahip öğrenci mevcut. Söz konusu meslek dersi olunca öğrencilerin başarıları düşük oluyor. Çözümü erken oldu. Lise girişli sağlıkçı kontenjanı kapatıldı” (Ö8).

4.2. Öğretmenlere Göre Beceri ve Staj Eğitiminin Yeterliliği

Öğretmenlerin “Beceri ve staj eğitimi yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlere Göre Beceri ve Staj Eğitiminin Yeterliliğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Öğrenci sayısının fazlalığı	2	25
Uygulama ve materyal eksikliği	3	37,5
Staj kavramının yanlış anlaşılması	1	12,5
Yeterli ya da kısmen yeterli staj ve beceri eğitimi	1	25
Toplam	7	100

Tablo 2’de öğretmenlerin % 37,5’i okullardaki beceri eğitimlerinin ve staj uygulamalarının ve de okullarda kullanılan materyallerin yetersiz ya da eksik olduğunu, % 25’i öğretmen başı öğrenci sayısının fazla olduğunu, % 25’i ise yeterli ya da kısmen yeterli beceri ve staj eğitimlerinin olduğunu, % 12,5’ i staj kavramının yanlış anlaşıldığını belirtmiştir. Buna göre, bu liselerde yetersiz uygulama yapıldığı ve az öğretmen çok öğrenci işleyişinin olduğu ancak yeterli ya da yetersiz beceri ve staj eğitimi yapıldığına dair net bir şey söylenemeyeceği denilebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Mesleki alan tecrübem nedeniyle biliyorum ki öğrenciler her ne kadar okuldan teorik eğitim alsalar da bu bilgileri staj alanında birebir uygulayamıyorlar.

Ne kadar çok pratik uygulama yapılırsa beceri ve anlama daha öğretici olabilir” (Ö7).

“Daha çok pratik ve yaratıcı drama eksikliğinde eğitim” (Ö5).

“Her ne kadar başarı düzeyleri yüksek olmasa da mesleklerine duydukları ilgiden dolayı pratikleri iyi, stajlarda grup sayısını düşürüp öğretmen sayısını artırmak gerekiyor” (Ö8).

“İki yıldan beri özel okulda çalışmaktayım. Okul öğrencileri çok poliklinikli hastanede çalıştıklarından işleyişinde sorun görmüyorum” (Ö1).

“Okulumuz için staj yerlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin yeterli sayıda vakayı gördüğüne, fakat vakalarda ve uygulamalarda becerilerinin yeterli olmadığını düşünüyorum. Bunun da öğrencilerin kalitesi ile ilgili olduğuna ve görev sorumluluklarının yeterli olmadığına inanıyorum” (Ö3).

4.3. Öğretmenlere Göre Mevcut Öğrencilerin Nitelikli İş Gücü Oluşturabilme Potansiyelleri

Öğretmenlerin “Mevcut öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyellerini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlere Göre Mevcut Öğrencilerin Nitelikli İş Gücü Oluşturabilme Potansiyellerine İlişkin Görüşler, Frekansları ve Yüzdeleri

Görüşler	Frekans (N)	Yüzde (%)
Yeterli	1	14,28
Yetersiz	5	71,42
Sektör kabul eder	1	14,28
Toplam	7	100

Tablo 3’da öğretmenlerin % 71,42’si öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyellerini yetersiz, % 14,28’si yeterli, % 14,28’si ise sektörün her elemanı kabul edeceğini belirtmiştir. Okullardaki mevcut öğrenci profillerinde

de görüldüğü üzere başarı seviyesi düşük öğrencilerin varlığı, öğretmenleri nitelikli iş gücü oluşturamayacak öğrencilerin okullarda olduğu düşüncesine itmektedir denilebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Nitelikli iş gücü oluşturabilmek için önce nitelikli öğrenci, veli, öğretmen üçlüsünün koordineli çalışması, öğrencilerin eksikliklerinin veliyle görüşülerek nasıl düzeltilebileceği görüşülmelidir” (Ö3).

“Alt yapısı eksik matematik, türkçe, kimya dersleri çok kötü olduğu için, öğrenciler mesleği, eğitim için yetersiz öğrenerek mesleğe uyum sağlamada güçlük çekiyorlar” (Ö4).

4.4. Öğretmenlere Göre Sağlık Alanındaki Mevcut İş Piyasası

Öğretmenlerin “Sağlık alanındaki mevcut iş piyasasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlere Göre Sağlık Alanındaki Mevcut İş Piyasasına İlişkin Görüşler, Frekansları ve Yüzdeleri

Görüşler	Frekans (N)	Yüzde (%)
Yeterli	3	37,5
Yetersiz	5	62,5
Toplam	8	100

Tablo 4’da öğretmenlerin % 62,5’i mevcut sağlık piyasasını yetersiz, % 37,5’i ise yeterli bulmaktadır. Buna göre, sağlık alanındaki iş piyasasının ömrünün az olduğu ya da sağlık ile ilgili bölümleri olan liselerden mezun olanların düşük ücret, fazla mesai, görev tanımının altında çalışma gibi durumlara maruz kalabileceği söylenebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“İş piyasasına güvenli bakmıyorum” (Ö1).

“Var olan düşünce: ‘Sağlıkta açığa kalmazsın’ ama bu favori meslekteki yığılmalarla 5-10 sene sonrasında kaliteli eleman seçimine takılacak, ki öyle olmalı. Sağlıkçı olmak, boşta olmaktan iyidir diye bir görüş asla olmamalı” (Ö8).

“Sağlık sektörü hem maddi açıdan, hem de iş imkânları bakımından olanaklarının fazla olduğu sektör” (Ö5).

4.5. Öğretmenlere Göre Mevzuat ve Bürokrasi

Öğretmenlerin “Mevzuat dağınıklığı ve bürokrasi çokluğu konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlere Göre Mevzuat Dağınıklığı ve Bürokrasi Çokluğuna İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Politikaların yetersizliği	3	100
Toplam	3	100

Tablo 5’de öğretmenlerin % 100’ü bu okullar için yeterli politikaların olmadığını ifade etmektedir. Buna göre, politikaların yetersizliği hem eğitim, hem de sağlık sektörüne darbe vuracaktır. Politikalar eğitim ve sağlık sektörü için daha net olmalı, siyasi amaçlar eğitim sektörünü etkilemeyecek şekilde kesin olmalı ve kolayca değiştirilemez nitelikte olmalıdır.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Mevzuat değişikliğinin sadece bizim sorunumuz olduğunu düşünmüyorum. Mevcut eğitim sistemindeki genel sorundur” (Ö2).

“Mevzuat dağınıklığı ve bürokrasi, her alanda olduğu gibi sağlık liselerinde de birçok sorunlara yol açmaktadır. Tam rayına oturmuş bir sağlık politikası olmadığı için, her gelen bürokrat tarafından yeni uygulamalar getirilmekte, bu da okullarda gereksiz birçok işlemin yapılmasına neden olmaktadır. Onun için ülkenin sağlık politikasının siyasetten ayrı tutulması, başında da bu işi bilen yetkili kişilerin

olması, çok detaylı araştırmadan sonra, yönetmeliklerin hazırlanması ve her gelen bürokrat tarafından bozulmaması gerekmektedir” (Ö3).

4.6. Öğretmenlere Göre Tespit Ettikleri Sorunlar

Öğretmenlerin “Sizin tespit ettiğiniz sorunlar hakkındaki değerlendirmeleriniz nedir?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Fazla özel okul sayısı	1	11,11
Uygulama derslerinin yetersizliği	1	11,11
Liseye sınavsız girilmesi	1	11,11
Düşük başarı seviyeli öğrenciler	2	22,22
Düşük sosyo-ekonomik seviyeli öğrenciler	4	44,44
Toplam	9	100

Tablo 6’de öğretmenlerin % 44,44’ü düşük sosyo-ekonomik seviyedeki öğrencilerin okullarda bulunduğunu, % 22,22’si düşük öğrenci potansiyelinin olduğunu, % 11,11’i sınav yapılmadan bu girildiğini, % 11,11’i uygulama derslerinin yetersiz olduğunu, % 11,11’i ise özel olan bu okulların sayısının fazla olduğunu belirtmiştir. Buna göre, düşük sosyo-ekonomik durumun öğrenci niteliğini etkilediği ve bu liselerin başarısını düşürdüğü söylenebilir.

Özcan’ın (2010) ve Vurucu’nun (2010) yaptığı araştırmalarında, öğrencilerin meslek liselerini tercih etmelerinde ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin etkili olduğu bulgusu, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Bülbül’ün (2014), Tek’in (2006) ve Sağdıç’ın (2005) yaptığı araştırmalarında, meslek lisesi öğrencilerinin düşük sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyinden gelen

ailelerin çocukları olduğu ve öğrencilerin büyük kısmının okulda kazandıkları edinimleri benimsedikleri bulguları, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Yaş, isteksizlik (ailenin zoruyla), ailelerin ekonomik durumlarının normal seviyede veya altında olması nedeniyle ödemede zorlanılma ve okul değiştirme (devlet)” (Ö2).

“Özel sağlık meslek liselerinde, öğrenci seviyesi belirli bir seviyede tutulmalıdır, hiçbir okula giremeyen sağlıkçı olsun zihniyeti kaldırılmalıdır, özel sağlık liselerine girişler de belirli bir sınavla olmalı, başka okullardan atılan, başarısız öğrenciler elenmelidir. (Ö3).

4.7. Öğrencilere Göre Liseye Girişte Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Bir Liseyi Nasıl Tercih Ettikleri

Öğrencilerin “Liseye girişte nasıl bir yönlendirmeye sağlık meslek lisesini tercih ettiniz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilere Göre Liseye Girişte Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Bir Liseyi Nasıl Tercih Ettiğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Aile tercihi ya da baskısı (anne, baba, kardeş gibi)	44	42,30
Kendi isteği	25	24,03
Yakınların tavsiyesi	14	13,46
Liseye giriş sınavından yetersiz puan alma	9	8,65
Sınıf tekrarı ya da kazanılan liseyi sevmeme	5	4,80
İnsanlara yardım etme isteği	2	1,92
Okulun reklamı	3	2,88
Ailede sağlık sektöründen birinin varlığı	2	1,92
Toplam	104	100

Tablo 7’de öğrencilerin % 42,30’u ailelerin istek ya da baskısıyla, % 24,03’ü kendi istekleriyle, % 13,46’sı yakınlarının tavsiyesiyle, % 8,65’i liseye giriş sınavından yetersiz puan aldığını, % 4,80’i sınıf tekrarı ya da kazandığı liseyi sevmeyişini, % 2,88’i okulun reklamının etkili olduğunu, % 1,92’si insanlara yardım etme isteğinin olduğunu, % 1,92’si ise ailesinde sağlık sektörünün içinden birinin olduğunu belirtmiştir. Buna göre, ailelerin liseye girişte çocuklarının tercihlerini etkiledikleri, öğrencilerin kendi istek ve yeteneklerinin ikinci planda olduğu, öğrencilerin özel bu liseleri tercih sebebinin bir nedeninin de liseye giriş sınavından yetersiz puan alınması olduğu söylenebilir.

Özdel’in (2009) yaptığı araştırmasında, “meslek liselerindeki öğrencilerin meslekler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, rehberlik çalışmalarının etkin bir şekilde ciddiye alınmadığı ve öğrencilerin ebeveynleri ile medyayı daha çok dikkate aldıkları anlaşılmıştır” bulgusu bu araştırmayla benzerlik göstermektedir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Seviye Belirleme Sınavı (SBS) puanım Anadolu lisesine tutmadığından dolayı ailem beni düz liseye göndermek istemedi. Birkaç kişi bana sağlık meslek

lisesini önerdi. En azından elimde bir meslek olacağını söylediler. Ben de mantıklı gördüm ve başladım” (İ65).

“Akrabam da bu okulda onun tavsiyesiyle geldim” (İ28).

“Annem tarafından sağlık mesleğe yani hemşireliğe yönlendirildim. Kendisi de hemşire olduğu için benim de sağlık okumamı istedi ve ben de kendi isteğimle sağlığı tercih ettim” (İ39).

“Ailem ve çevremdekilerin önermeleriyle ve kendi araştırmalarım sonucu seçtim” (İ24).

“Aile zoruyla okuyorum” (İ18).

“Ailenin ısrarları, bir mesleğim olması, biraz da altın bilezik mantığıyla hareket etmeleri sonucu yapılan bir tercih oldu” (İ14).

“Babamın tercihiydi. Fikrimi sordu, kabul edince geldim” (İ2).

“Küçüklükten beri sağlıkçı olmak istediğim için sağlık okulunu seçtim, tabi bunda ailemdeki sağlık çalışanlarının da yönlendirmesi oldu” (İ67).

“Normalde düz lisede okuyordum ve okuldan çıktığımda vasıfsız işçi olacaktım ve elimde hiçbir meslek olmayacaktı. Annemin isteği üzerine ve arkadaşının da tavsiyesiyle bu okula geldim. Başlarda okumak istemiyordum, istediğim bölüm değildi çünkü. Daha sonra mesleğe yöneldikçe daha çok sevmeye başladım” (İ36).

“Annem sayesinde burayı tercih ettim, benim isteğim değildi ama iyi ki böyle olmuş” (İ11).

4.8. Öğrencilere Göre Aldıkları Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliği

Öğrencilerin “Aldığınız beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilere Göre Aldıkları Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Staj eğitimleri yeterli olduğu ya da olacağı	41	53,94
Stajların katkı sağlayacağı	7	9,21
Beceri ya da staj uygulamalarının yetersiz olduğu	28	36,84
Toplam	76	100

Tablo 8’de öğrencilerin % 53,94’ü beceri ve staj eğitimlerinin yeterli olduğu ya da olacağını, % 36,84’i staj ve beceri eğitimlerinin yetersiz kaldığını, % 9,21’i ise yalnızca staj eğitimlerinin katkı sağlayacağını belirtmiştir. Buna göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu aldıkları staj ve beceri eğitimlerinin kendi iş ve okul yaşamlarında katkı sağlayacağına inanmaktadır.

Göçen’in (2007) ve Özsayar’ın (2008) yaptığı araştırmalarında, staj uygulamalarının olumlu katkısı sağladığı bulgusu, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Bülbül’ün (2014) yaptığı araştırmasında, öğrencilerin büyük kısmının okulda aldıkları mesleki eğitimi yeterli bulmadıkları bulgusu, bu araştırma ile farklılık göstermektedir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Yeterli olacağını düşünüyorum” (İ3).

“Alacağım stajların yeterli olacağını düşünüyorum ama lise birinci sınıfta da hastaneye gitme şansımız olsaydı güzel olurdu” (İ7).

“Okuldaki öğretmenlerin verdiği eğitim gerçekten çok güzel fakat kullanabileceğimiz malzeme sayısı kısıtlı ve ortam koşulları kötü. Stajda ise eğitimimin çok güzel olduğunu düşünüyorum. Eğitimin yanı sıra ekipler ve onlarla olan ilişkim çok iyi” (İ63).

“Yeterliliği gayet iyi, stajda elde ettiğimiz becerilerin bizi meslek hayatımızda daha iyi yapacağına inanıyorum” (İ25).

“Kendi adıma konuşacak olursam yeterli olduğunu, stajlarda yaptıklarımız ve öğrendiklerimizin staj değil de sanki normal bir hemşire gibi orada çalışıyor olmam beni mutlu ediyor, yeterli olması bir yana yeterliden fazla olduğunu ve iyi olduğunu düşünüyorum” (İ39).

“Malzemeler yetersiz, ikinci dönemden sonra uygulama yapmadık” (İ59).

“Stajlar bence yeterli değil, çünkü bazı noktalar daha fazla vaka yaparken bazıları izliyor gibi bir şey oluyor. Normal vakalarda yeterli olabilir ama ağır vakalarda her noktada farklılık oluyor” (İ70).

4.9. Öğrencilere Göre Lisede Aldıkları Eğitimin İş ve Akademik Başarılarına Katkısı

Öğrencilerin “Aldığınız eğitimin iş ve akademik başarıya katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilere Göre Lisede Aldıkları Eğitimin İş ve Akademik Başarılarına Katkısına İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
İş ya da okul yaşamına katkı sağlayacak	59	84,28
İş ya da okul yaşamına yeterli katkı sağlamayacak	11	15,71
Toplam	70	100

Tablo 9’de öğrencilerin % 84,28’i lisede alınan eğitimin iş ya da okul yaşamına katkı sağlayacağını, % 15,71’i ise aldıkları eğitimin iş ve akademik başarılarına yetersiz katkı sağlayacağını belirtmiştir. Buna göre, öğrenciler aldıkları eğitimin iş yaşamlarına ve ileriki öğrenim hayatlarına katkı sağlayacağına inanmaktadır.

Gezer'in (2010) yaptığı araştırmasında sağlık meslek lisesi öğrencilerinin mesleğine devam etme istekleri ve düşük gelecek kaygısı taşıdıkları görüşü; Vurucu'nun (2010) yaptığı araştırmasında, meslek lisesi öğrencilerinin mesleklerini sevdikleri; Bülbül'ün (2014) yaptığı araştırmasında, araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının öğrenim gördükleri alanda çalışmak istedikleri; Arslan'ın (2014) yaptığı araştırmasında, öğrenciler eğitimini aldığı alan ile ilgili çalışmak istedikleri bulguları, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Samur'un (2007) yaptığı araştırmasında, öğrencilerin okulda aldıkları eğitimlerinin işletmelere çok fazla olmasa da bir katkısının olduğu ve Arslanoğlu'nun (2012) yaptığı araştırmasında, öğrencilerin okulda verilen eğitimi, ihtiyaç duyulan alanda ve nitelikte, mesleki özgüven oluşturan, iş alanına uygun nitelikte buldukları bulguları, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Bülbül'ün (2014), Dikmen'in (2007), Sağdıç'ın (2005) ve Özcan'ın (2010) yaptığı araştırmalarında, öğrencilerin büyük kısmının meslek lisesinin kendilerine daha kolay iş bulma imkânı sağlayacağını düşündükleri bulgusu, bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

"Yararlı olabileceğini düşünüyorum" (İ4).

"Lisede aldığımız eğitim iş hayatımıza yeterli katkıda bulunacaktır. İş hayatımızda bu bilgiler sayesinde başarılı olacağız" (İ9).

"Lisede eğitimin iş hayatımıza olumlu etkisi olacağını biliyorum. Bölüm değiştirmeyi düşünüyorum" (İ16).

"Sonuçta sağlık üzerine kurulmuş bir okuldayım, her yerde mevcut olan yani müfredatta olan eğitimi görüyorum, bu yüzden tabii ki katkısı var. Ama daha iyi olmak için okuldaki eğitim dışında çalışmak lazım" (İ63).

"Hayır. Okulun öğrettiği yetersiz olduğundan, imkânları kısıtlı olduğundan pek bir detaylı eğitim gördüğüme inanmıyorum. Bana iş imkânında zorluğu yaşatacak" (İ66).

"Hiçbir etkisi yok" (İ61).

4.10. Öğrencilere Göre Mevcut İş Piyasası İçine Nasıl Dahil Olunabileceği

Öğrencilerin “Mevcut iş piyasasının içine dahil olabilme konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilere Göre Mevcut İş Piyasası İçine Nasıl Dahil Olunabileceğine İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
İş bulabileceğime inanıyorum	43	84,31
İş bulmakta zorlanacağız	4	7,84
Sağlık sektöründe çalışmayacağım	3	5,88
Stajlardaki başarıma göre karar vereceğim	1	1,96
Toplam	51	100

Tablo 10’da öğrencilerin % 84,31’i sağlık sektöründe iş bulabileceğine inandığını, % 7,84’i sektörde iş bulmakta zorlanacağını, % 5,88’i sağlık sektöründe çalışmak istemediğini, % 1,96’i stajlardaki başarılarına göre bir değerlendirme yapacağını belirtmiştir. Buna göre, öğrencilerin yarısının sağlık sektörüne dahil olabileceğinin düşündüğü ve aldıkları beceri ve staj eğitimlerinin yeterli olduğuna inandıkları söylenebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Yakınlardaki hastanelere giderim” (İ73).

“Sınavdan sağlam bir puan yapıp devlette çalışmayı planlıyorum” (İ56).

“Sağlıkta büyük açık olduğu için çok rahat iş bulacağıma inanıyorum” (İ9).

“Sağlık alanı değer kaybetmeyen bir meslek ve insanlara yardım etmek çok güzel” (İ17).

“Aldığım eğitimler sonucu yeterli bir özgeçmiş hazırlayarak hastanelere başvuru yapıp kendimi ilerleteceğim” (İ24).

“Okulumuz iş garantili olduğu ve sağlık sektöründe her zaman eleman ihtiyacı olduğu ve olacağı için sektöre dahil olmam oldukça kolay olacaktır diye düşünüyorum” (İ34).

4.11. Öğrencilere Göre Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Liselerin Devlet Liselerine Göre Durumu

Öğrencilerin “Özel sağlık liselerini diğer devlet sağlık liselerine göre nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilere Göre Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Devlet Liselerine Göre Durumuna İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Devlet lisesi daha iyi	31	44,92
Özel lise daha iyi	30	43,47
Devlet ve özel lise arasında fark yok	8	11,59
Toplam	69	100

Tablo 11’de öğrencilerin % 44,92’si devlet liselerinin daha iyi olduğunu, % 43,47’si özel liselerin daha iyi olduğunu, % 11,59’u ise devlet ve özel lise arasında fark olmadığını belirtmiştir. Buna göre, özel liselerin daha avantajlı ya da daha çok tercih edilen liseler olduğu söylenemez.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Sağlık devlet, özel sağlıktan daha kısıtlıdır. Mesela ders işlemenin sonunda fazla tekrar yapılmaz” (İ23).

“Örneğin devlet liselerinde uygulama sırası bile çok zor geliyor. Mevcut kalabalık olduğundan daha zor öğrenilir” (İ16).

“Özel liseler, devlet liselerine göre daha kolay işler. Sınavlarda daha rahat geçmemizi sağlarlar. Fakat stajda gördükleri aynı” (İ65).

“Özel okulda daha rahat dersleri dinleyebiliyoruz, anlıyoruz. Devlet okulları kalabalık olduğundan dolayı ders işlerken biraz anlaşılmayabiliyor. Uygulama açısından ikisinin de iyi olduğunu düşünüyorum” (İ53).

“Öğrendiğimiz şeyler devlette olduğu gibi özelde de verimli olarak öğretiliyor. Devlette özelde aynı bence, ama özel sağlık liseleri çok açıldığı için iş bulma olanağı kalmadı. Bazı özellerde de eğitimin iyi olmadığı belirtiliyor. Ben yeterli eğitimin okulumuzda verildiğini düşünüyorum” (İ68).

“Ben bir fark göremiyorum” (İ54).

“Hocalar konusunda biraz daha avantajlı sayılabiliriz. Fakat diğer tüm şeylerde devlet liseleri daha iyi” (İ14).

“Her türlü devlet iyi, ben böyle düşünüyorum. Lise de olsa ilkokul da olsa özele güven olmaz. Para sömürücüler. Stajdan para almamız gerekirken para veriyoruz. Ama devlet öyle değil, tabii iyi yanları da olabilir, ama devlet her zaman garanti. Özel okula geldiğim için çok pişmanım. Toplumda özele giden çocuk tembel gibi akış açısı var, onu önlemek lazım” (İ44).

“Devlet okullarının daha sıkı eğitim gördüklerini düşünüyorum. Hatta stajda da daha iyi şeyler öğreniyorlar” (İ63).

4.12. Öğrencilere Göre Tespit Ettikleri Sorunlar

Öğrencilerin “Sizin tespit ettiğiniz sorunlar hakkındaki değerlendirmeleriniz nedir?” sorusuna ilişkin yanıtlarından oluşan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar, Frekansları ve Yüzdeleri

Tema	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okullardaki uygulama dersleri ya da derslerde kullanılan materyallerin yetersizliği	20	25,97
Staj yapmak için öğrencilerin ekstra para ödemek zorunda olması	23	29,87
Stajlara geç başlanması	7	9,09
Özel liselere karşı olumsuz algıların olması	4	5,19
Staj noktalarının yetersiz olması	3	3,89
Kötü öğrenci potansiyelinin olması	3	3,89
Kültür derslerinin yetersizliği	4	5,19
Uzun ders saatlerinin olması	5	6,49
Stajyer öğrenci maaşı alınmaması	3	3,89
Okula yapılan yıllık ödeme miktarının fazla olması	4	5,19
Öğretmen sirkülasyonunun çok olması	1	1,29
Toplam	77	100

Tablo 12’de öğrencilerin % 29,87’si staj yapmak için ekstra para ödemek zorunda olması olduklarını, % 25,97’si okullardaki uygulama derslerinin ya da derslerde kullanılan materyallerin yetersiz olduğunu, % 9,09’u stajlara geç

başlandığını, % 5,19'u özel liselere karşı olumsuz algıların olduğunu, % 5,19'u kültür derslerinin yetersiz olduğunu, % 6,49'u gün içindeki ders saatlerinin uzun olduğunu, % 3,89'u staj noktalarının yetersiz olduğunu, % 3,89'u kötü öğrenci potansiyelinin olduğunu, % 3,89'u stajyer maaşını alamadıklarını, % 5,19'u okula yapılan yıllık ödeme miktarının fazla olduğunu, % 1,29'u ise öğretmen sirkülasyonunun çok olduğunu belirtmiştir. Buna göre en önemli sorun staja çıkabilmek için okula ödedikleri yıllık para miktarı haricinde ekstra para ödemek zorunda olmalarıdır ve bu durum aileleri maddi açıdan zorlamakta, çocukların da bu durumdan etkilendiklerini ortaya çıkarmaktadır. Okullardaki uygulama derslerinin ve uygulama dersleri için kullanılan materyallerin eksik ya da yetersiz oluşu öğrenciler için bir diğer önemli sorundur ki bu da özel olan bu liselerin bu konuda yetersiz kaldığını göstermektedir denilebilir.

Buna ilişkin katılımcı görüşlerinden bazıları aşağıda ifade edilmektedir:

“Staj parası veriyoruz ve bundan hiç memnun değiliz” (İ51).

“Eğitimde devletteki kadar gerekli materyal olmalı, okul stajlarda sık sık kontrol yapmalı, okul-öğrenci-staj hepsi ortak hareket etmeli, okul öğrencisini her yerde değerlendirmeli ve öğrendiğinden, öğrettiğinden emin olmalı” (İ66).

“Okul kıyafetleri güzel değil, malzemeler eksik, tahtalar akıllı değil, staj parası veriyoruz, özel okullarda staja geç başlanıyor” (İ35).

“Uygulama olanakları düşük” (İ1).

“Çok fazla yıllık ücret istemeleri” (İ4).

“Maketlerin ve malzemelerin biraz daha fazla olması gerekli ve sınıfta akıllı tahta olmaması büyük bir sorun. Staj parası veriyoruz ama devlet liseleri staja para vermiyor. Staja geç başlayan sınıflarımız oldu” (İ25).

“Öğrenciler özelde rahat, devlette disiplinlidir. Staj parası veriyoruz ama devlette vermiyorlar. Öğrenciler kalitesiz, öğretmenler kaliteli. Staja çıkamıyoruz. Dört bin lira veriyoruz iki bin lirasını geri alıyoruz” (İ36).

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın sonuçlarına ve araştırma konusu ile ilgili önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırmada sağlıkla ilgili bölümleri olan Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerindeki öğrenci ve meslek dersi öğretmenlerinin görüşleri temelinde incelenmiştir. Araştırmanın ana amacı sağlıkla ilgili bölümleri olan özel meslek liselerindeki öğrenci ve öğretmenlerin bu okullardaki mevcut sorunlara yönelik görüşlerinin değerlendirilmesidir.

Meslek dersi öğretmenleri açısından bakıldığında;

- ✓ Öğrenci potansiyeli açısından bu liselerin, birinci sırada başarı seviyesi düşük, ikinci sırada ise sosyo-ekonomik seviyesi düşük öğrencilerden oluştuğu,
- ✓ Beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliği açısından okulların yetersiz kaldığı,
- ✓ Öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyelleri açısından okulların yetersiz kaldığı,
- ✓ Mevcut sağlık piyasasının mezun öğrencileri kabul durumu açısından şimdiki sağlık piyasasının, sayısı gün geçtikçe artan özel bu liselerin yetersiz kaldığı ya da kalacağı,
- ✓ Özel olan bu liselerin önündeki mevzuat ve politikaların yetersiz kaldığı,
- ✓ Ayrıca sosyo-ekonomik durumu düşük seviyedeki öğrencilerin bu okullarda çoğunlukta olduğu ve bu durumun özel okulları ve sağlık sektörünü olumsuz etkileyebileceği şeklinde sonuçlar bulunmuştur.

Öğrenciler açısından bakıldığında ise;

- ✓ Öğrencilerin çoğunlukla ailelerinin istek ya da baskısıyla geldikleri,
- ✓ Okullarında aldıkları beceri ve uygulama noktalarında yaptıkları staj eğitimlerinin yeterliliği konusunda, çoğunlukla stajların kendilerine katkı sağladığı ya da sağlayacağına inandıkları,
- ✓ Okullarında aldıkları eğitimin, iş ve akademik başarılarına fayda sağlayacağına inandıkları,
- ✓ Mevcut sağlık sektörüne dahil olabilme konusunda, sağlık sektöründe yer alabileceklerine inandıkları,
- ✓ Özel lisenin devlet lisesine kıyası konusunda, özel okulların sınıf mevcudunun azlığı gibi fiziki ve ekonomik konularda daha avantajlı olduğu,
- ✓ Ayrıca öğrencilerin staja gidebilmek için okula ödedikleri yıllık miktarın haricinde para ödemek zorunda oldukları ve okullarındaki uygulama derslerinin ve uygulamalı dersler için kullandıkları materyallerin yetersiz ya da eksik olduğu şeklinde sonuçlar bulunmuştur.

5.2. Öneriler

Bu araştırma sağlıkla ilgili bölümleri olan özel meslek liselerindeki mevcut sorunların belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada çıkan sonuçlara ve elde edilen bulgulara bakarak bunlarla ilgili bazı öneriler yapılabilir. Bu öneriler aşağıda verilmektedir.

Araştırmacılara yönelik öneriler;

- ✓ Bulguların geçerliliğini arttırması açısından araştırmanın çalışma grubu genişletilebilir.
- ✓ Öğretmen-öğrenci-yönetici üçlüsünün ya da velilerin de dahil edilebileceği, her bir gruba yönelik farklı soruların hazırlandığı yeni bir çalışma ortaya konabilir.

Uygulayıcılara yönelik öneriler;

- ✓ Bu okulları tercih edecek öğrencilere mezun oldukları ortaokullarda, lise tercihleri ve meslek seçimine ilişkin yeterli bilgiler verilebilir, öğrenci ve

velilerinin yeterli rehberlik hizmetlerinden faydalanmaları ilkokul ve ortaokul düzeyinde sağlanabilir.

✓ Bu okullara büyük çoğunlukla eğitim-öğretim hayatı boyunca yüksek başarı gösteremeyen ve sosyo-ekonomik seviyesi düşük öğrencilerin başvurduğu düşünülürse, okula başlamadan önce tüm öğrencilere liseler tarafından hazırlanan uyum programı uygulanabilir. Söz konusu sağlık olduğunda işin önemi bir kat daha artmaktadır.

✓ Bu okullara girişte okullar tarafından öğrenciler için çeşitli kriterler oluşturulabilir.

✓ Okullar tarafından teorik ve uygulamalı eğitimin yeterliliği konusunda ki eksiklikler belirlenebilir.

✓ Okullar, eğitimi aksatacak donanım eksiklikleri giderilebilir, yeni uygulamalar ve ilgili materyaller takip edilebilir.

✓ Okullar tarafından yeterli sayıda eğitim ortamları ve eğitim kadrosu oluşturulabilir, oluşturulan eğitim ortamlarının kullanılabilir hale getirilmesi sağlanabilir.

✓ Okullar, öğrencilerin staj eğitimleri için uygulama noktalarını en erken sürede tespit edebilmelidir.

✓ Okullarda, staja gitmeden önce öğrencilere mesleğe ilişkin genel beceri ve bilgiler hakkında tekrar eğitimi verilebilir, tespit edilen eksikliklerin en kısa sürede tamamlanması ve tamamlanana kadar da öğrencilere eğitimlerin verilmesine devam edilmelidir.

✓ Bu okulların karşısına çıkan mevzuat ve bürokrasi sorunu için, okul yöneticileri örgütlenip sorunların çözümünde kolektif bir çalışma ile daha kararlı olunabilir.

✓ Öğrencilerin özellikle staj eğitimlerinin etkili ve yeterli olduğu ve iş bulma konusunda sorun yaşamayacakları inancına ilişkin görüşlerinden yola çıkarak, öğrencilere meslekleri konusunda iş imkânları, iş koşulları ve üniversiteler hakkında okullarda rehberlik hizmeti verilebilir.

✓ Sağlık piyasasının ihtiyaç duyduğu gerçek nitelikli ara eleman iş gücünü doğru tespit edecek çalışmalar okullar tarafından yapılabilir ve mezun olan ya da olacak öğrencileri ile sağlık sektörü arasında okullar köprü olabilir.

✓ özel okullara yönelik olumsuz algıları gidermek için okullar vaatlerini gerçekleştirebilmeli, mezun öğrencilerini takip edebilmelidir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, O. C. (2009). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İşyeri Eğitimi Öğrenme Ürünlerinin Değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 115-128.

Akkutay, Ü. (1996). *Cumhuriyet Döneminde Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunu*, Ankara, 27.

Aktaş, Y. (03 Mayıs 2014). Mesleki Eğitimde Okul Çeşitliliği Azaltıldı. Anadolu Ajansı. 31.07.2015, <http://www.aa.com.tr/tr/s/322149--22-okul-turu-yeniden-yapilandirildi>.

Akyüz, Y. (1993). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e)*. IV. Baskı. Kültür Koleji Yayınları 2. İstanbul: Bayrak Matbaası.

Akyüz, Y. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. (17). Ankara: Pegem Akademi.

Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1976), *Mesleki ve Teknik Eğitimin Prensipleri*. Ankara Üniversitesi Eğitim. Bilimleri Fakültesi Yayınları No:61, Ankara.

Alkan, C., Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1994), *Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Alkan, C. ,Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1996). *Mesleki ve Teknik Eğitim Esasları*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

Alkan, C. ,Doğan, H. ve Sezgin, İ. (1998). *Mesleki ve Teknik Eğitim Esasları*. Ankara: Alkım Yayınları.

Arslan, E. (2014). *Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı İle Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelecek Beklentisi Arasındaki İlişki*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi.

Arslanoğlu, Ş. (2012). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okulların Mesleğe Hazırlama ve İşe Yerleştirme Performansı Alguları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.

Ayas, N. (1948). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluşlar ve Tarihçeler*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Bal, H. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemi* (1). Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.

Başaran, E. İ. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ekinoks: Ankara.

Bilgin, F. (2006). *Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin İngilizce Derslerine Yönelik Tutumları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi.

Binici, H. ve Arı, N. (2004). Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 25-38.

Bülbül, T. (2014). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarına ve Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), (2001). VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı, *Ortaöğretim: Genel Eğitim, Meslek Eğitimi, Teknik Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), (2010). *Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporu*. Ankara.

Dikmen, S. (2007). *Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Tercihine Etki Eden Etkenlerin Belirlenmesi (Karabük İli İçin)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi.

Doğan, H. (1983). Mesleki ve Teknik Eğitim İlkeleri ve Gelişmesi. *A.Ü. Eğitim Fak. Dergisi* Ankara. No:16 1-2, 167.

Doğan, H. (1995). *Okul Sanayi İlişkileri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Eğitim Reformu Girişimi (ERG). (2012, Nisan). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Güncellenmiş Durum Analizi*. 31.07.2015, [http://www.mesleklisesimemleketmeselesi.com/NR/rdonlyres/DE8D070A-38AB4E1C86B01177457C957E/15849/DurumAnaliziMektup150512_GONDERILENFIN ALVERSION.pdf](http://www.mesleklisesimemleketmeselesi.com/NR/rdonlyres/DE8D070A-38AB4E1C86B01177457C957E/15849/DurumAnaliziMektup150512_GONDERILENFINALVERSION.pdf).

Emirgil, B. F. (2008). *Emek Piyasası Perspektifinden Mesleki Eğitime Bakış: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Piyasa Algısı Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi.

Gezer, M. (2010). *Kariyer Planlamasında Meslek Seçiminin Önemi: Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Göçen, A. (2007). *Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin İşletmelerde Gördüğü Temel Beceri Eğitiminin Etkililiğine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Güler, Z., Başpınar, N. Ö. ve Bayramlı, Ü. (2000). Anadolu Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sosyo- Kültürel Nitelikleri. Eskişehir.

İlki, V. (13.08.2015). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Staj Ücretleri Ödenmeli Staj Yeri Bulamayan Öğrencilere Sahip Çıkılmalı. 13.08.2015, <http://www.aliteznel.com/index.php?sid=yazi&id=6399>.

Kılıç, A. (2007). *Türkiye’de Orta Mesleki- Teknik Eğitim ve İstihdam İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koç, M. (2003). *Rehberlik*. İstanbul: Mikro Yayınları.

Koçer, H. A. (1991). *Eğitim Tarihi (İlk Çağ) I*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. No:19.

Lise Mezunu Hemşire Artık Olmayacak. (23.01.2014). 01.08.2015, <http://www.memurlar.net/haber/450957/>.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu* (Kanun No: 1739), 24.6.1973 tarihli ve 14574 Sayılı Resmi Gazete.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1987). *Mesleki Eğitim. Uluslararası Çalışma Bürosu, Seçilmiş Açıklamalı Terimler (29)*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1990). *1739 Sayılı MEB. Milli Eğitim Temel Kanunu İle İlköğretim ve Eğitim Kanunu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1998). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü. Tebliğler Dergisi*, 61, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2005). *Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). Mesleki Yeterlilikler Kurumu Kanunu (Kanun no: 5544), 07.10.2006, 26312 Sayılı Resmi Gazete.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2009). Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. Sağlık Sektörünün Ara Kademe İnsan Gücü İhtiyacının Belirlenmesi. 01.08.2015, http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Saglik_sektorunde.pdf.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014-2018). *Mesleki ve Teknik Eğitim Strateji Belgesi ve Eylem Planı (Taslak)*. Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 13 Eylül 2014, 29118 Sayılı Resmi Gazete.

Özalp, R. (1961). Türkiye’de Yüz Yıllık Mesleki ve Teknik Öğretim. *Mesleki ve Teknik Öğretim Dergisi*. Sayı:104, Ankara.

Özcan, M. (2010). *Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okudukları Okulu Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi.

Özdel, C. B. (2009). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Yönelimlerine Etki Eden Faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi.

Özgürol, M. B. (2010). *Mesleki ve Teknik Lise Öğrencilerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Özsayar, B. (2008). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yaptıkları Stajların Mesleki Gelişimlerine Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi.

Sağdıç, M. (2005). *Öğrencilerin, Meslek Lisesi Tercihini Etkileyen Etmenler ve Umut Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Samur, E. (2007). *Endüstri Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Eğitiminin, İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Uygulamasına Katkısı*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi.

Şahin, İsmail. ve Fındık, Tayfun. (2008). Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 68-79.

Tek, D. A. (2006). *Sanayi Toplumunu Sonrası Türkiye'de Mesleki Eğitim ve Kız Meslek Liseleri (Adapazarı Kız Meslek Lisesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

Tuna, O. (1973). *Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim*. (Türkiye İşveren Sendikası Yayın No:19). Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

Turan, K. (1992). *Mesleki Teknik Eğitimin Gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.

Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonu (TİSK). (1997). *Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim*. Ankara: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayınları. 30.07.2015, <http://www.tisk.org.tr>

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2008). *Okul Grubu ve Öğretim Yılına Göre Okul, Öğretmen, Şube, Öğrenci ve Mezun Olan Öğrenci Sayıları İstatistikleri*, http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=14&ust_id=5

Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu. (2006). *Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi: Politika Analizi ve Öneriler*, 6. İstanbul: Artpres.

Ünsür, A. (1998). *Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Varış, F. (1998). *Eğitim Bilimlerine Giriş*, İstanbul.

Vurucu, F. (2010). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Meslek Seçimi Yeterliliği ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2001). Türkiye’de Meslek Liselerinde Program Geliştirme Sürecinin Nitel Bir Analizi (A Qualitative Assessment of the Curriculum Development Process at Secondary Vocational Schools in Turkey). *Journal of Career and Technical Education*, Volume 18, Number 1.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

79 Okul Türünü 6 Yılda 9’a Kadar İndirildi. (11.05.2014). 29.01.2016, <http://www.gazetevatan.com/79-okul-turu-6-yilda-9-a-kadar-indirildi-636592-gundem/>.

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu.

<http://www.meb.gov.tr> erişim tarihi: (03.10.2015)

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm> erişim tarihi: (03.10.2015).

<http://www.attder.org.tr/acil-tip-teknisyeni-kimdir/> erişim tarihi: (03.10.2015).

EKLER

Ek 1: Elde Edilen Verilere İlişkin Oluşturulan Temalar ve Kodları

- Öğretmenlere Göre Öğrenci Profiline İlişkin Temalar ve Kodlar

Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının düşük olması	Ö3, Ö4
---	--------

Öğrencilerin başarılarının düşük olması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8
---	------------------------

- Öğretmenlere Göre Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliğine İlişkin Temalar ve Kodlar

Öğrenci sayısının fazlalığı	Ö8, Ö2
-----------------------------	--------

Uygulama ve materyal eksikliği	Ö5, Ö6, Ö7
--------------------------------	------------

Staj kavramının yanlış anlaşılması	Ö4
------------------------------------	----

Yeterli ya da kısmen yeterli staj ve beceri eğitimi	Ö1, Ö3
---	--------

- Öğretmenlere Göre Mevcut Öğrencilerin Nitelikli İş Gücü Oluşturabilme Potansiyellerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Yeterli	Ö7
---------	----

Yetersiz	Ö6, Ö4, Ö3, Ö2, Ö1
----------	--------------------

Sektör kabul eder	Ö5
-------------------	----

- Öğretmenlere Göre Sağlık Alanındaki Mevcut İş Piyasasına İlişkin Temalar ve Kodlar

Yeterli	Ö5, Ö6, Ö7
---------	------------

Yetersiz	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö8
----------	--------------------

- **Öğretmenlere Göre Mevzuat Dağınlığı ve Bürokrasi Çokluğuna İlişkin Temalar ve Kodlar**

Politikaların yetersizliği	Ö1, Ö2, Ö3
-----------------------------------	------------

- **Öğretmenlere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar ve Kodlar**

Fazla özel okul sayısı	Ö8
Uygulama derslerinin yetersizliği	Ö6
Liseye sınavsız girilmesi	Ö3
Düşük başarı seviyeli öğrenciler	Ö2, Ö3
Düşük sosyo-ekonomik seviyeli öğrenciler	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5

• **Öğrencilere Göre Liseye Girişte Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Bir Liseyi Nasıl Ettiklerine İlişkin Temalar ve Kodlar**

Aile tercihi ya da baskısı (anne, baba, kardeş gibi)	İ1, İ2, İ3, İ5, İ6, İ7, İ9, İ11, İ13, İ14, İ15, İ18, İ20, İ23, İ24, İ25, İ27, İ30, İ32, İ34, İ36, İ39, İ40, İ42, İ44, İ45, İ46, İ47, İ48, İ49, İ53, İ55, İ56, İ57, İ58, İ61, İ62, İ63, İ64, İ66, İ68, İ70, İ76, İ79
Kendi isteği	İ4, İ7, İ9, İ12, İ17, İ21, İ24, İ25, İ26, İ29, İ30, İ31, İ33, İ37, İ38, İ39, İ40, İ41, İ63, İ67, İ69, İ74, İ77, İ78, İ79
Yakınların tavsiyesi	İ16, İ19, İ22, İ28, İ51, İ60, İ36, İ52, İ59, İ61, İ67, İ68, İ72, İ75
Liseye giriş sınavından yetersiz puan alma	İ16, İ37, İ43, İ45, İ46, İ54, İ65, İ68, İ80
Sınıf tekrarı ya da kazanılan liseyi sevmeme	İ10, İ31, İ36, İ50, İ71
İnsanlara yardım etme isteği	İ9, İ35
Okulun reklamı	İ38, İ50, İ73
Ailede sağlık sektöründen birinin varlığı	İ8, İ39

• **Öğrencilere Göre Aldıkları Beceri ve Staj Eğitimlerinin Yeterliliğine İlişkin Temalar ve Kodlar**

Staj eğitimleri yeterli olduğu ya da olacağı	İ1, İ3, İ4, İ5, İ6, İ7, İ8, İ11, İ12, İ17, İ18, İ23, İ25, İ28, İ29, İ32, İ37, İ38, İ39, İ43, İ44, İ45, İ46, İ48, İ49, İ50, İ54, İ57, İ60, İ61, İ63, İ64, İ65, İ67, İ69, İ71, İ73, İ74, İ78, İ79, İ80
Stajların katkı sağlayacağı	İ12, İ24, İ26, İ27, İ33, İ51, İ62
Beceri ya da staj uygulamalarının yetersiz olduğu	İ9, İ10, İ15, İ16, İ19, İ21, İ30, İ31, İ34, İ35, İ36, İ40, İ41, İ42, İ47, İ52, İ53, İ55, İ56, İ58, İ59, İ66, İ68, İ70, İ72, İ75, İ76, İ77

- **Öğrencilere Göre Lisede Alman Eğitimin İş ve Akademik Başarılarına Katkısına İlişkin Temalar ve Kodlar**

İş ya da okul yaşamına katkı sağlayacak	İ2, İ3, İ4, İ5, İ6, İ7, İ8, İ9, İ11, İ12, İ13, İ14, İ15, İ16, İ17, İ18, İ22, İ23, İ25, İ26, İ27, İ28, İ29, İ30, İ31, İ32, İ34, İ35, İ36, İ37, İ38, İ39, İ41, İ42, İ43, İ46, İ47, İ48, İ50, İ51, İ52, İ54, İ55, İ56, İ57, İ58, İ59, İ60, İ62, İ63, İ64, İ65, İ67, İ68, İ71, İ72, İ73, İ78, İ79
İş ya da okul yaşamına yeterli katkı sağlamayacak	İ1, İ19, İ21, İ44, İ45, İ49, İ61, İ66, İ69, İ70, İ76

- **Öğrencilere Göre Mevcut İş Piyasasının İçine Nasıl Dahil Olunabileceğine İlişkin Temalar ve Kodlar**

İş bulabileceğime inanıyorum	İ9, İ12, İ17, İ18, İ22, İ23, İ24, İ25, İ26, İ28, İ29, İ30, İ32, İ34, İ35, İ36, İ37, İ38, İ39, İ43, İ44, İ47, İ49, İ51, İ53, İ54, İ56, İ58, İ59, İ60, İ61, İ63, İ64, İ65, İ67, İ68, İ69, İ70, İ71, İ72, İ73, İ75, İ78
İş bulmakta zorlanacağız	İ1, İ21, İ66, İ80
Sağlık sektöründe çalışmayacağım	İ19, İ21, İ42
Stajlardaki başarıma göre karar vereceğim	İ15

• **Öğrencilere Göre Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Devlet Liselerine Göre Durumuna İlişkin Temalar ve Kodlar**

Devlet lisesi daha iyi	İ2, İ3, İ4, İ6, İ10, İ14, İ15, İ19, İ22, İ31, İ34, İ35, İ36, İ38, İ40, İ41, İ42, İ43, İ50, İ51, İ62, İ63, İ66, İ69, İ70, İ71, İ73, İ75, İ76, İ77, İ80
Özel lise daha iyi	İ7, İ9, İ12, İ13, İ14, İ15, İ16, İ23, İ24, İ25, İ27, İ30, İ32, İ37, İ49, İ53, İ55, İ56, İ58, İ59, İ60, İ61, İ64, İ65, İ67, İ68, İ72, İ74, İ78, İ79
Devlet ve özel lise arasında fark yok	İ17, İ18, İ20, İ33, İ44, İ54, İ57, İ68

• **Öğrencilere Göre Tespit Ettikleri Sorunlara İlişkin Temalar ve Kodlar**

Okullardaki uygulama dersleri ya da derslerde kullanılan materyallerin yetersizliği	İ1, İ9, İ13, İ23, İ25, İ29, İ31, İ45, İ46, İ48, İ49, İ53, İ61, İ63, İ64, İ65, İ66, İ67, İ68, İ69
Staj yapmak için öğrencilerin ekstra para ödemek zorunda olması	İ6, İ7, İ8, İ9, İ10, İ12, İ16, İ20, İ21, İ22, İ25, İ27, İ35, İ36, İ38, İ40, İ44, İ50, İ51, İ52, İ56, İ62, İ70
Stajlara geç başlanması	İ9, İ12, İ16, İ25, İ35, İ38, İ43 İ14, İ39, İ40, İ41
Özel liselere karşı olumsuz algıların olması	İ13, İ63, İ72
Staj noktalarının yetersiz olması	İ24, İ36, İ71
Kötü öğrenci potansiyelinin olması	İ39, İ41, İ55, İ75
Kültür derslerinin yetersizliği	İ12, İ26, İ44, İ79, İ80
Uzun ders saatlerinin olması	İ2, İ22, İ34
Stajyer öğrenci maaşı alınmaması	İ2, İ3, İ4, İ37
Okula yapılan yıllık ödeme miktarının fazla olması	İ14
Öğretmen sirkülasyonunun çok olması	

Ek 2: Valilik Oluru

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.5615275
Konu: Gökçe KAP

01.06.2015

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi:a) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin 25.05.2015 tarih ve 158 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 01.06.2015 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Gökçe KAP'ın "*Sağlıkla İlgili Bölümleri Olan Özel Liselerin Sorunlarına Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri*" konulu tezi kapsamında, araştırma çalışmasını ilimiz Avcılar ilçesinde bulunan özel sağlık meslek liselerinde; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
01.06.2015

Yusuf Ziya KARACA EV
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü D/Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Cağaloğlu
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 530f-30be-34ce-8437-fc42 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3: Öğretmenlere Yönelik Görüşme Formu

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK GÖRÜŞ FORMU

Merhaba, ismim GÖKÇE KAP. Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Ayrıca özel bir lisede meslek dersi öğretmeni olarak görev yapmaktayım. İstanbul İli Avcılar İlçesindeki sağlıkla ilgili bölümleri olan özel liselerin mevcut sorunlarına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini içeren bir araştırma yapmaktayım. Öğrenci ve öğretmenlerin özel sağlık liselerinin sorunlarına yönelik görüşlerini alarak mevcut sorunları ortaya koymak ve buna yönelik öneriler oluşturabilmek için katkınızın sağlanması amaçlanmaktadır.

Görüşlerinizin gizli olduğunu ve görüş sorularını içtenlikle cevaplandıracağınızı umar, hazırlanacak raporda kişi ve kurum isimlerinin kesinlikle kullanılmayacağını temin ederim. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız, sayfanın arkasını da kullanabilirsiniz.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

1.Bölüm Kişisel Bilgiler

1) Cinsiyetiniz:

Kadın Erkek

2) Kıdeminiz:

1-3 yıl 4-6 yıl 7-9 yıl 10 yıl ve üstü

3) Eğitim Düzeyiniz:

Ön Lisans Lisans Lisans Üstü

2.Bölüm Açık Uçlu Sorular:

- 1) Özel Sağlık meslek liselerinde var olan öğrenci niteliği sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşleri ve önerileriniz nelerdir?
- 2) Özel Sağlık meslek liselerinde beceri ve staj eğitimi sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşleri ve önerileriniz nelerdir?
- 3) Özel Sağlık meslek liselerindeki mevcut öğrencilerin nitelikli iş gücü oluşturabilme potansiyellerini hakkındaki görüşleriniz ve önerileriniz nelerdir?
- 4) Sağlık alanındaki mevcut iş piyasası hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?
- 5) Özel Sağlık meslek liselerinin önündeki Mevzuat dağınıklığı ve bürokrasi çokluğu sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşleri ve önerileriniz nelerdir?
- 6) Özel sağlık meslek liselerinde sizin tespit ettiğiniz sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüş ve önerileriniz nelerdir?

Ek 4: Öğrencilere Yönelik Görüşme Formu

ÖĞRENCİLERE YÖNELİK GÖRÜŞ FORMU

Merhaba sevgili katılımcılar, öğrenci ve öğretmenlerin özel sağlık liselerinin sorunlarına yönelik görüşlerini alarak mevcut sorunları ortaya koymak ve buna yönelik öneriler oluşturabilmek için sizlerin görüşlerini almak istiyoruz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgilerin gizli olduğunu, yalnızca bilgilerin akademik amaçla kullanılacağını belirtir, görüş sorularını içtenlikle cevaplandıracağımızı umarız. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız, sayfanın arkasını da kullanabilirsiniz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Çalışma Yürütücüsü
Gökçe KAP

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. Demet ZAFER GÜNEŞ

GÖRÜŞ FORMU

1.Bölüm Kişisel Bilgiler

1)Cinsiyetiniz:

() Kız () Erkek

2) Hangi Bölümde Okuyorsunuz:

() Hemşire () ATT () Diğer

3)Kaçınıcı Sınıftasınız:

() 10 () 11 () 12

2.Bölüm Açık Uçlu Sorular:

- 1) Liseye girişte nasıl bir yönlendirmeyle sağlık meslek lisesini tercih ettiğinizden kısaca bahsedebilir misiniz?
- 2) Lisede aldığınız ve alacağınız beceri ve staj eğitimlerinin yeterliliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 3) Lisede aldığımız eğitiminizin akademik başarınıza ve iş yaşamınıza katkısı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 4) Mevcut iş piyasası içine yani sağlık sektörüne nasıl dahil olabileceğiniz konusundaki görüşleriniz nelerdir?
- 5) Özel sağlık liselerini diğer devlet sağlık liselerine göre nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 6) Özel sağlık meslek liselerinde sizin tespit ettiğiniz sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüş ve önerileriniz nelerdir?

